

Nejvyšší soud

VÝBĚR rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Ročník: XXXI

3
2025

Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi

Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi je připravován v kolektivu soudců Nejvyššího soudu, vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva a pracovníků z oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu a má za cíl zvýšit povědomí odborné právní veřejnosti o aktuálních a konečných rozhodnutích Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Ve snaze o maximální informovanost jsou skutkový stav a řízení u vnitrostátních soudů shrnuty stručně tak, aby měl čtenář dobrý přehled o základních důvodech stížnosti. Důraz je kladen na pečlivý výběr nejpodstatnějších částí odůvodnění rozhodnutí, které jsou předloženy. Autorské komentáře, zpracované většinou soudci Nejvyššího soudu, vystihují přínos daného rozhodnutí pro české právní prostředí, odkazy na články Úmluvy a příslušná dotčená ustanovení národního práva spolu s uvedením klíčových slov zvyšují odbornou hodnotu periodika.

Redakční rada:

Předseda: JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.

Členové: Mgr. Petr Konůpka, JUDr. Ivo Kouřil, Mgr. Aleš Pavel, JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D., JUDr. Vít A. Schorm, JUDr. Pavel Simon, JUDr. Milada Šámalová, Mgr. et Mgr. Katarína Šipulová, M. St. (Oxon), Ph.D. (MUNI), JUDr. Petr Škvain, Ph.D., JUDr. Robert Waltr

Adresa redakce: Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: podatelna@nsoud.cz

Ročník XXXI, číslo 3/2025
ISSN 1214-3839, MK ČR E 1200

Vzor citace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva:

- rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 7. 2013, Kummer proti České republice, č. 32133/11
- rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 12. 2011, Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království, č. 26766/05 a 22228/06, bod 118

OBSAH

Úvodník Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi č. 3/2025	... 4
Rozsudek ve věci B. B. proti Slovensku, stížnost č. 48587/21	... 7
Rozsudek ve věci Clipea a Grosu proti Moldavsku, stížnost č. 39468/17	... 18
Rozsudek ve věci Mária Somogyi proti Maďarsku, stížnost č. 15076/17	... 28
Rozsudek ve věci M. Ş. D. proti Rumunsku, stížnost č. 28935/21	... 33

ÚVODNÍK

VÝBĚRU ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI

Č. 3/2025

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

již potřetí vám nad rámec komentovaných překladů rozsudků Soudu přinášíme několik úvodních slov, v nichž upozorňujeme na další významná rozhodnutí Soudu, která se do tohoto čísla Výběru nevešla. Tentokrát bychom vaši pozornost rádi soustředili zejména na rozhodnutí Soudu v kontextu **pozitivních závazků států účinně vyšetřovat nekonsenzuální sexuální jednání**. Význam této judikaturní větve pro českou justiční praxi dokládají i dva rozsudky, které odhalují, že právě Česká republika dlouhodobě čelila systémovým nedostatkům při vyšetřování těchto případů.

Rozsudky ve věcech **Z. proti České republice** (ze dne 20. 6. 2024, č. 37782/21) a **Y. proti České republice** (ze dne 12. 12. 2024, č. 10145/22) jsou skutkově i právně velmi podobné. Týkají se stíhání sexuálního násilí dlouhodobé povahy, kde se na straně podezřelého v obou případech jednalo o římskokatolického kněze, zatímco oběťmi byly dospělé a svéprávné ženy. Na události ve věci Z. se vztahovala právní úprava účinná do roku 2009 (zákon č. 140/1961 Sb.); věc Y. se odehrála částečně už za účinnosti nového trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.). Oba případy skončily odložením věci. V případě Z., kde byl dotýčný kněz navíc také vysokoškolským pedagogem stěžovatelky, orgány činné v trestním řízení dospěly k závěru, že jeho jednání sice vykazovalo znaky trestného činu sexuálního nátlaku podle nového trestního zákoníku, avšak došlo k němu ještě před nabytím účinnosti tohoto předpisu. Ve věci Y. orgány shledaly, že se nejednalo ani o trestný čin sexuálního nátlaku, jelikož poškozená sice vnímala intimní styky s podezřelým jako nepříjemné, ale dobrovolně je strpěla výměnou za hmotné zabezpečení sebe a své rodiny.

Štrasburský soud v obou případech konstatoval porušení čl. 3 a 8 Úmluvy (zákaz špatného zacházení a právo na respektování soukromého života). Zdůraznil, že jeho rolí není vyslovit se k vině podezřelých kněží, ale pouze ke způsobu, jakým v daných věcech postupovaly státní orgány. Připomněl, že z Evropské úmluvy o lidských právech vyplývá už od roku 2003 (rozsudek ze dne 4. 12. 2003, M. C. proti Bulharsku, č. 39272/98) pozitivní závazek státu kriminalizovat a účinně stíhat všechny nekonsenzuální sexuální akty, včetně těch, kde oběť nekladla fyzický odpor. Při každém vyšetřování oznámení o sexuálním násilí je tedy potřeba **soustředit se na otázku souhlasu** a vzhledem ke všem relevantním okolnostem případu pečlivě vyhodnotit, zda lze v dané věci mít za to, že tvrzená oběť s daným jednáním skutečně souhlasila.

V případech Z. a Y. Soud dospěl k závěru, že české orgány této povinnosti nedostály. Zejména se dostatečně nezaměřily na **aspekty zvláštní zranitelnosti obětí a jejich odkázanosti na podezřelé** plynoucí ze skutečnosti, že se jednalo o hluboce věřící osoby a že podezřelí se vůči nim nacházeli v pozici duchovní autority. V prvním zmíněném případě navíc Soud poukázal na to, že stěžovatelka za sebou měla už předchozí zkušenost se sexuálním zneužíváním ze strany jiného kněze, v důsledku čehož byla podle všeho traumatizovaná a neschopná aktivně se bránit.

V druhém případě zase Soud shledal, že příslušné orgány dostatečně nevzaly v potaz psychický stav stěžovatelky, její opakované pokusy o sebevraždu či hmotnou nouzi, v jejímž důsledku byla závislá na materiální pomoci podezřelého. Nevěnovaly pozornost ani tomu, jak se vztah mezi stěžovatelkou a knězem vyvíjel v čase, jelikož posuzovaly první sexuální akty mezi nimi, u nichž stěžovatelka podle svého tvrzení vyjádřila jasný nesouhlas, ve světle pozdějších aktů, kdy stěžovatelka na projev své vůle už rezignovala.

V mezidobí došlo v České republice k dalšímu vývoji právní úpravy (především poslední novelou trestního zákoníku účinnou od 1. 1. 2025) i judikatury Nejvyššího soudu (zejména k trestnému činu sexuálního nátlaku). Ve světle uvedeného se všechny dotčené státní orgány shodly, že za účelem výkonu rozsudků Z. a Y. není nutná změna stávající právní úpravy a postačí důsledné uplatňování zásad z nich plynoucích při aplikaci právní úpravy stávající. Konkrétně mají rozsudky relevanci hlavně ve vztahu k **výkladu trestného činu sexuálního nátlaku** upraveného v § 186 trestního zákoníku, a to v tom smyslu, že pod tento trestný čin lze za určitých okolností podřadit také sexuální jednání kněze či jiné osoby v postavení autority (terapeut, lékař, „kouč“) vůči dospělé svéprávné osobě, a to i v případě, že tato osoba nekladla fyzický odpor a ani jinak se jednání pachatele nebránila, avšak je u ní možné identifikovat faktory zvláštní zranitelnosti či mocenské nerovnováhy, které z podstaty věci znemožňují udělení validního souhlasu se sexuálními aktivitami (např. se jedná o věřící osobu, pro níž je kněz duchovní autoritou, a/nebo osobu, která se nachází ve stavu tísně, ať už majetkové, rodinné či jiné, v jejímž důsledku je na pachateli závislá).

Nadto nelze vyloučit, že rozsudky Z. a Y. mohou mít dopad i na výklad **dalších trestných činů**, a to dokonce i ve vztahu k jednání, k němuž došlo ještě před rokem 2010, tj. za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., který nezahrnoval trestný čin sexuálního nátlaku. Ústavní soud totiž v květnu 2025 povolil obnovu řízení ve věci ústavní stížnosti podané stěžovatelkou v případě Z., přičemž uvedl, že orgány činné v trestním řízení se budou muset v obnoveném řízení (pakliže dojde ke splnění potřebných podmínek včetně neexistence promlčení) zabývat otázkou, zda jednání podezřelého nelze podřadit pod tehdy platné skutkové podstaty sexuálních deliktů, a to zejména znásilnění (ve smyslu zneužití bezbrannosti) a pohlavního zneužívání (ve smyslu svěření dozoru). Dissent soudce Langáška nicméně upozorňuje na to, že ustálená judikatura českých soudů v dané době takový výklad nepřipouštěla, a vykládat tehdy platné právo optikou současných rozsudků štrasburského soudu by proto podle něj znamenalo porušení zákazu retroaktivity v trestním právu. Ústavní stížnosti bylo vyhověno nálezem pléna Ústavního soudu ze dne 9. 7. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 2/25.

Nedávno štrasburský soud vydal také rozhodnutí, kde v typově podobné věci objasnil, jaký postup trestních orgánů při vyšetřování oznámení o sexuálním násilí naopak **nezakládá** porušení pozitivního závazku státu podle čl. 3 a 8 Úmluvy. Ve věci **A. G. proti Turecku** (rozhodnutí o nepřijatelnosti ze dne 21. 1. 2025, č. 36024/17) se jednalo o dospělou a svéprávnou ženu s vysokoškolským vzděláním, která podala proti svému instruktorovi jógy trestní oznámení za znásilnění. Uvedla, že s ním měla tříletý sexuální vztah, k němuž ale došlo jen v důsledku toho, že mezi nimi byla dynamika „učitele“ a „žákyně“, kdy od ní vyžadoval bezpodmínečnou poslušnost včetně sexu, který prezentoval jako „speciální jógovou techniku“, „proudění energie“ a „otevírání čaker“. Turecké orgány věc nakonec odložily. Soud nicméně konstatoval, že podnikly **dostatečné kroky za účelem objasnění všech okolností, které mohly na straně stěžovatelky znemožnit udělení validního souhlasu se sexuálními aktivitami**. Zprvée, ve věci byly vyhotoveny celkem tři znalecké posudky z oboru psychiatrie, přičemž první z nich připouštěl, že stěžovatelka mohla skutečně být pod takovým

psychologickým vlivem svého instruktora, který jí znemožnil udělení platného souhlasu se sexuálním jednáním, avšak další dva posudky dospěly v této otázce k opačnému závěru. Zadruhé, příslušné orgány při vyhodnocování tvrzení stěžovatelky o tom, že byla obětí indoktrinace, náležitě zohlednily její intelektové schopnosti a úroveň vzdělání. Zatřetí, orgány podrobně vyslechly stěžovatelku, podezřelého a několik svědků; většina těchto svědků přitom nepotvrdila stěžovatelčinu verzi událostí, že podezřelý své studentky manipuloval tak, aby jednaly dle jeho vůle. V neposlední řadě Soud poukázal na to, že byť stěžovatelka tvrdila, že mocenská převaha podezřelého nad ní plynula především z toho, že byl jejím instruktorem jógy, ona sama se ještě před započítím předmětných událostí stala jógovou instruktorkou a otevřela si vlastní jógové centrum. Ve světle uvedeného Soud shledal, že vyšetřování v dané věci lze hodnotit jako účinné ve smyslu Úmluvy.

Stranou vaší pozornosti by však neměl zůstat ani rozsudek ve věci **Hasmik Khachatryan proti Arménii** (rozsudek ze dne 12. 12. 2024, č. 11829/16), v němž se Soud zabýval případem ženy, která byla opakovaně vystavena **fyzickému a psychickému domácímu násilí ze strany svého manžela**. Přestože utrpěla vážná zranění a opakovaně vyhledala pomoc policie i soudů, arménské orgány nepřijaly žádná účinná opatření k její ochraně. Soud konstatoval, že došlo k porušení čl. 3 Úmluvy, a připomněl, že státy mají pozitivní závazky spočívající nejen v povinnosti kriminalizovat domácí násilí, ale také ve vytvoření účinného rámce ochrany obětí a zajištění přiměřených a odrazujících trestů. Významným přínosem rozsudku je skutečnost, že se Soud **poprvé výslovně vyjádřil k otázce náhrady nemajetkové újmy** a dovodil, že i tato forma reparace představuje součást pozitivních závazků vyplývajících z čl. 3 Úmluvy. Rozsudek tak posiluje ochranu obětí domácího násilí nejen v trestněprávní, ale i civilněprávní rovině.

(zpracovala Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva a oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PRVNÍ SEKCE

24. 10. 2024

VĚC B. B. PROTI SLOVENSKU
(rozsudek ve věci B. B. proti Slovensku,
stížnost č. 48587/21)

K požadavkům kladeným na účinné vyšetřování obchodování s lidmi pro splnění pozitivního závazku plynoucího z čl. 4 Úmluvy

Dotčené články Úmluvy:

čl. 4

čl. 8

Odkazy na českou právní úpravu:

čl. 9 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

§ 168 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 189 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 2 odst. 4 písm. c), d) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)

Klíčová slova:

obchodování s lidmi – oběť trestného činu – pozitivní závazky – účinné vyšetřování

Autorský komentář:

V předkládaném rozhodnutí Soud vyložil, z jakých důvodů dospěl k závěru, že Slovenská republika, resp. její orgány činné v trestním řízení, nesplnily procesní závazek vyšetřit případy možného obchodování s lidmi uložený členským státem čl. 4 Úmluvy. S odkazem na svou předcházející judikaturu připomenul, že tento článek, stejně jako čl. 2 a 3, zahrnuje procesní závazek vyšetřit důvodné podezření, že došlo k porušení práv jednotlivce podle zmíněného ustanovení. Zmínil, že vnitrostátní orgány jsou povinny zahájit a vést účinné vyšetřování, a to z vlastní iniciativy (nikoli na podkladě aktivit oběti), jakmile je přítomno dostatečné podezření, že se příslušná osoba stala obětí obchodování s lidmi. Podstatou procesního závazku je způsob vedení vyšetřování, tj. jeho zaměření na objasnění těchto otázek, nikoli jeho výsledek. Soud slovenským orgánům vytkl, že se nedostatečně věnovaly posouzení otázky postavení stěžovatelky (tj. jestli nebyla s ohledem na zjištěné sociální poměry, její věk a mentální nedostatečnost zvláště zranitelnou obětí) a zda této její zvláštní zranitelnosti vědomě nevyužil Y. Ten byl v důsledku neobjasnění těchto otázek uznán vnitrostátními soudy vinným spácháním (toliko) trestného činu kuplířství.

Ochrany oběti vystavené sexuálnímu nakládání, resp. postihu pachatele takového jednání s ní, lze (a bylo možno i v případě stěžovatelky) dosáhnout podle právní úpravy obsažené ve slovenském trestním zákoně (zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon) vyvozením jeho trestní odpovědnosti buď za trestný čin obchodování s lidmi podle § 179 (obsažen v rámci druhé hlavy upravující trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti), nebo za trestný čin kuplířství podle § 367 (obsažen v hlavě deváté upravující trestné činy proti jiným právům a svobodám).

Odsouzení pachatele pro trestný čin kuplířství, jako činu mírněji trestného, bývá – v situaci, že skutkové okolnosti svědčí o možnosti vyvození jeho postihu za trestný čin obchodování s lidmi – považováno za nedostatečné a porušující práva oběti podle čl. 4 Úmluvy. K tomuto závěru došel Soud i v jím posuzované věci stěžovatelky (viz body 83–101).

Rozhodnutí slovenských soudů vydaná ve věci stěžovatelky se tak zařadila mezi ty, které se staly předmětem kritiky mezinárodních organizací vyjadřujících se k okolnostem obchodování s lidmi na Slovensku. V dané souvislosti se připomíná (a je to i součástí textu rozhodnutí Soudu), že Komise OSN ve zjištěních pro období roků 2008 až 2013 vyjádřila obavy z neúčinného odhalování obětí obchodování s lidmi a mírného trestání pachatelů, včetně častých trestů s podmíněným odkladem. Uzavřela, že ženy a dívky romského původu jsou zvláště ohroženy obchodováním za účelem sexuálního zneužívání. Podle zprávy Výboru expertů Rady Evropy je 60 % obětí obchodování s lidmi romské národnosti a jde převážně o ženy ve věku do 35 let zneužívané k nucené prostituci. Hlavní cílovou zemí pro obchodování za účelem nucené práce a prostituce byla Velká Británie. V roce 2015 upozornil tento Výbor na selhání Slovenska při stíhání a trestání pachatelů a podpoře obětí obchodování s lidmi a doporučil přijetí nových legislativních i praktických opatření pro zajištění aktivního vyšetřování případů obchodování s lidmi, jejich odsouzení a ukládání přiměřených trestů. Uvedl také, že mnoho případů není policií bráno dostatečně vážně a policie i státní zastupitelství nevyužívají speciální nástroje dostupné za účelem odhalování a potírání této trestné činnosti. Na slovenské orgány naléhal, aby přijaly opatření pro účinné vyšetřování, odsouzení a potrestání pachatelů a zajistily, aby případy nebyly překvalifikovány na jiné trestné činy s mírnějšími tresty. Obdobně varovalo ve své zprávě Ministerstvo zahraničí Spojených států amerických, které upozornilo na ukládání mírných trestů, jakož i zvýšenou zranitelnost romských občanů ze sociálně vyčleněných lokalit. Také označilo Velkou Británii za hlavní cíl obchodníků, kteří převáží násilím nebo podvodem získané romské ženy za účelem nucené prostituce. Helsinská komise ve své zprávě zdůraznila, že ustanovení o kuplířství bývá často používáno v případech obchodování s lidmi při nedostatku důkazů pro kvalifikaci jako trestného činu obchodování s lidmi nebo pro prokázání využití nátlaku.

První mezinárodní definici obchodování s lidmi lze nalézt v čl. 3 písm. a) tzv. Palermského protokolu (Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi). Podle něj obchodování s lidmi „znamená najmutí, přepravu, předání, přechovávání nebo přijetí osob za účelem vykořisťování, a to prostřednictvím pohrůžky násilím nebo použití násilí či jiných forem donucení, prostřednictvím únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu zvláštní zranitelnosti nebo prostřednictvím poskytnutí nebo přijetí plateb či výhod s cílem získat souhlas osoby mající kontrolu nad jinou osobou. Vykořisťování zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního vykořisťování, nucenou práci nebo služby, otroctví nebo podobné praktiky jako je otroctví, nevolnictví nebo odnětí orgánů.“

Správné hmotněprávní posouzení jednání pachatele je primárně odvislé od zaměření dokazování, které by mělo být provedeno v rozsahu umožňujícím zodpovězení otázky, zda jsou přítomny tři znaky skutkové podstaty obchodování s lidmi v jejím výše uvedeném vymezení, jimiž jsou jednání, prostředky a účel. Otázkou jejich možného naplnění ve věci stěžovatelky se zabýval (jak plyne z bodu 83. a násl.) Soud ve svém rozhodnutí. Po svém posouzení indicií plynoucích ze spisu nasvědčujících možnosti přísnější právní kvalifikace jednání Y. v případě objasnění pro to rozhodných skutečností dospěl k závěru o porušení čl. 4 Úmluvy v jeho procesní složce Slovenskou republikou.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatelka je romského původu a vyrůstala ve státním zařízení. Podle jejího vyjádření následně žila u romské rodiny (dále „rodina X.“). Ta jí vzala všechny peníze a donutila ji vdát se za jednoho ze synů, s nímž měla dítě, o které se nemohla finančně postarat. Bylo jí proto odebráno do péče státu. Rodina X. později stěžovatelku vyhodila z domu. Když zůstala bez domova, zařídila rodina X. její setkání s Y. Za její předání měl Y. dát rodině X. peníze.

Podle zjištění slovenských soudů zařídil Y. v roce 2010 na Slovensku zapojení stěžovatelky do prostituce ve Velké Británii, kam s ním dobrovolně odjela. Zde pracovala nejméně rok jako prostitutka. Y. odevzdávala všechny svoje výdělky, starala se mu o domácnost a on jí dával drogy. Po odjezdu Y. z Velké Británie stěžovatelka v zemi dobrovolně zůstala. Po kontaktu s místní policií, která vyhodnotila, že stěžovatelka je obětí obchodování s lidmi, byla v péči Armády spásy, než se prostřednictvím programu IOM (Mezinárodní organizace pro migraci) na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi dostala dne 10. 4. 2012 zpět na Slovensko. Po návratu byla v péči charity poskytující na základě smlouvy s ministerstvem vnitra pomoc obětem obchodování s lidmi. Do programu byla zapojena do 10. 3. 2013. Poté, co ministerstvo charitu informovalo, že Y. byl obviněn z kuplířství, stěžovatelka ztratila nárok na účast v programu.

Podle zprávy znalce z oblasti psychologie měla stěžovatelka hraniční inteligenci a trpěla duševní nemocí provázenou halucinacemi a paranoiou, která u ní s nejvyšší pravděpodobností vznikla během jejího pobytu ve Velké Británii v důsledku toho, že Y. zneužíval, že na něm byla v cizím prostředí závislá. Pozdější lékařská zpráva informovala o stěžovatelčině léčbě pro schizofrenii s nutností opakované hospitalizace. Obsahovala také předpoklad, že ke spuštění nemoci došlo v důsledku stresu, který stěžovatelka prožila ve Velké Británii. Dalším faktorem mohlo být také užívání návykových látek.

Trestní řízení

Charita zaslala dne 3. 9. 2012 policejním orgánům stěžovatelčino podání o prožitých událostech s tím, že podala trestní oznámení již ve Velké Británii, kde byla také označena za oběť obchodování s lidmi. Policejní ředitelství věc přidělilo prvně policii v Banské Bystrici, která na základě výsledku stěžovatelky označila jednání Y. za obchodování s lidmi. Věc poté převzalo jako věcně příslušné policejní oddělení v Humenném, které ji přehodnotilo na podezření z kuplířství.

Po zahájení trestního řízení dne 7. 12. 2012 byla stěžovatelka znovu vyslechnuta. Uvedla všechny zmíněné okolnosti včetně toho, že byla nucena nabídku Y. přijmout, aby se vyhnula bezdomovectví. Musela Y. a rodině X. předávat všechny svoje peníze a Y. zneužil její situace. Došlo také k výsledku Y. a dalších tří osob, načež byl Y. obviněn z kuplířství. Dokazování muselo být na popud státního zastupitelství doplňováno, a to o opakovaný výsledek stěžovatelky a doklady poskytnuté britskými orgány. Podle těchto dokladů byla stěžovatelka britskou policií opakovaně prošetřována v souvislosti s prostitucí a britské orgány uzavřely, že se stala obětí obchodování s lidmi.

Soud nejprve rozhodl trestním příkazem, jímž Y. uznal vinným, avšak v důsledku odporu podaného Y. byl trestní příkaz zrušen. Po prvním projednání obžaloby soud zprostil Y. pro nedostatek důkazů. Na základě odvolání státního zastupitelství však bylo toto rozhodnutí zrušeno odvolacím soudem s pokynem, aby bylo doplněno dokazování, a to minimálně o výsledek

Z. Při novém projednání věci měla stěžovatelka právní zastoupení. V jednom ze svých podání upozornila, že Y. by měl být obžalován z obchodování s lidmi. Soud mezitím vyslechl Z a zjistil, že se jedná o jinou osobu téhož jména, zatímco označený svědek pobývá ve Velké Británii. Dne 30. 11. 2015 byl Y. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu v délce 16 měsíců. Proti rozhodnutí se odvolali Y. a stěžovatelka. Ta ve svém odvolání projevila nesouhlas s tím, že jí nebyla přiznána náhrada nemajetkové újmy a že obviněný byl odsouzen pouze za kuplířství, nikoli za obchodování s lidmi. Trestný čin, který spáchal, tak nebyl podle ní adekvátně potrestán.

Obě odvolání byla dne 16. 3. 2017 projednána ve veřejném zasedání, během něhož státní zástupkyně připustila, že jednání Y. mohlo být kvalifikováno jako obchodování s lidmi. Změna však nebyla možná, protože státní zastupitelství nepodalo odvolání (odpovědný státní zástupce byl kárně potrestán). Odvolací soud proto odsuzující rozsudek potvrdil. Stěžovatelka podala podnět k ministryni spravedlnosti, aby podala dovolání pro právní vady. Ministryně jí vyhověla a ve svém dovolání argumentovala, že použití právní kvalifikace obchodování s lidmi záleží na rozhodnutí o tom, zda byla stěžovatelka ve zranitelné pozici a zda toho Y. zneužil, nikoli na tom, zda se do prostituce zapojila dobrovolně. Nejvyšší soud dovolání dne 21. 6. 2018 odmítl, neboť jeho prostřednictvím nelze přezkoumávat skutkové vady a ze skutkového stavu zjištěného soudy nižších stupňů nevyplývá závěr o zranitelné pozici stěžovatelky. Právní kvalifikace jednání jako kuplířství proto byla za zjištěného skutkového stavu správná. Stěžovatelka podala 16. 10. 2018 ze stejných důvodů ústavní stížnost s odvoláním na čl. 4 Úmluvy. Ústavní soud ji dne 27. 5. 2021 zamítl s argumentem, že nemůže přezkoumávat skutková zjištění.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 4 ÚMLUVY

61. Stěžovatelka namítla, že žalovaný stát neprovedl účinné vyšetřování trestného činu obchodování s lidmi, který byl podle jejího tvrzení vůči ní spáchán. Odkázala na čl. 4 Úmluvy, jehož relevantní část zní:

„1. Nikdo nesmí být držen v otroctví nebo nevolnictví.

Od nikoho se nebude vyžadovat, aby vykonával nucené nebo povinné práce.“

A. K přijatelnosti

62. Vláda namítla, že čl. 4 Úmluvy není použitelný na okolnosti případu *ratione materiae*. S ohledem na obsah argumentace (viz body 69 a 70), již svoji námitku vláda podpořila, Soud považuje její přezkum za úzce propojený s přezkumem samotné podstaty stížnosti. Námitka vlády proto musí být spojena se samotnou stížností.

63. Soud shledává, že stížnost není zjevně neopodstatněná a není nepřijatelná ani z jiného důvodu uvedeného v čl. 35 Úmluvy. Musí být tudíž prohlášena za přijatelnou.

B. K věci samé

1) Tvzení stran

64. Stěžovatelka namítla, že žalovaný stát nedostál svému pozitivnímu závazku vést účinné vyšetřování trestného činu obchodování s lidmi, který byl podle jejího tvrzení vůči ní spáchán. V důsledku toho jí byl na Slovensku odepřen status oběti uvedeného trestného činu, čímž byla připravena o výhody programu určeného na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi a vyloučena z legislativního rámce státní podpory obětí tohoto a dalších specifikovaných trestných činů.

65. Zdůraznila, že slovenské orgány věděly, že jí britské orgány v minulosti přiznaly status potenciální oběti obchodování s lidmi, a měly k dispozici podklady, které za tímto účelem britské orgány shromáždily. Odkázala také na své výsledky vedené vyšetřovatelem dne 7. 12. 2012 a 3. 4. 2013 (viz body 18 a 21), které podporují její tvrzení, že byla pod tlakem přijmout nabídku Y. pracovat jako prostitutka ve Velké Británii, protože to byla jediná možnost, jak se vyhnout bezdomovectví.

66. Dále argumentovala, že slovenské orgány nesprávně považovaly za zásadní její vědomost o tom, že bude provozovat prostituci a že tak dělala dobrovolně. Podle rozsudku Krachunova proti Bulharsku (ze dne 28. 11. 2023, č. 18269/18, bod 153) to však není rozhodujícím faktorem. Na čem skutečně záleželo, byla její zranitelná pozice a absence jakýchkoli jiných reálných či rozumných alternativ v dané době.

67. Z procesního hlediska namítla, že slovenské orgány nepatřičně vycházely z její výpovědi, aniž by vzaly v úvahu její zdravotní stav. Nesledovaly ani očividný směr dalšího vyšetřování získáním dalších svědeckých výpovědí. Řízení trvalo příliš dlouho a odpovědné orgány od počátku nezajistily ochranu jejích procesních práv, například poskytnutím právního zastoupení (které neměla až do samotného závěru řízení), v důsledku čehož se včas nepřihlásila se svým nárokem na náhradu újmy.

68. Navíc stěžovatelka uvedla, že se jí nedostalo rovnocenného zacházení s ostatními stranami, neboť jí například bylo odepřeno právo pronést při jednání před okresním soudem dne 5. 10. 2015 závěrečnou řeč (viz bod 29).

69. Vláda upozornila na to, že proti právní úpravě použitelné na trestný čin spáchaný vůči stěžovateli nebyly vzneseny žádné námítky. Jako obchodování s lidmi byl čin označován v počátečním stádiu řízení pouze v reakci na první popis poskytnutý v podáních charity. Jakmile byla stěžovatelka vyslechnuta a poskytla vysvětlení, jednání bylo kvalifikováno jako kuplířství, a tak to zůstalo po celý zbytek řízení. O právní kvalifikaci, k níž vnitrostátní orgány dospěly na základě svých skutkových zjištění, nebyly žádné pochybnosti. Pokud státní zástupkyně před krajským soudem připustila, že jednání mohlo být posouzeno jako obchodování s lidmi (viz bod 33), jednalo se o její soukromý názor a nikoli oficiální postoj státního zastupitelství.

70. Vláda dále odkázala na vyjádření nejvyššího státního zástupce pro účely řízení před Soudem, podle něhož by byla změna právní kvalifikace protiprávního jednání Y. vůči stěžovateli možná pouze pokud by důkazy v přípravném řízení byly shromážděny v jiném rozsahu. Zejména by se vyšetřování muselo soustředit na zjištění úmyslu Y. zneužít zranitelnosti stěžovatelky. Jinými slovy by bylo nezbytné prokázat, že Y. věděl, že se stěžovatelka v předmětné době nacházela v objektivně zranitelné pozici, a chtěl toto využít, aby

pro něj pracovala ve Velké Británii jako prostitutka. Teoreticky by to bylo možné získáním svědeckých výpovědí od jejího manžela, tchýně a švagrové, ale prakticky nikoli, protože pobývali ve Velké Británii a slovenské orgány neznaly jejich adresu. V této souvislosti nejvyšší státní zástupce poukázal na záznam ve spise ze dne 8. 10. 2012.

71. Závěrem vláda uvedla, že dovolání ministryně spravedlnosti se týkalo právních vad a nesměřovalo proti skutkovým zjištěním soudů, a nemohlo proto výsledek řízení změnit.

72. Vzhledem k výše uvedenému vláda argumentovala, že na rozdíl od věci M. proti Chorvatsku (rozsudek velkého senátu ze dne 25. 6. 2020, č. 60561/14) není čl. 4 Úmluvy použitelný na případ stěžovatelky.

73. Pro případ, že by Soud rozhodl o použitelnosti čl. 4, vláda poukázala na skutečnost, že vyšetřování začalo okamžitě poté, co se vnitrostátní orgány o věci dozvěděly. Neprodleně zahájily trestní řízení a shromáždily nezbytné důkazy, takže přípravné řízení trvalo jen něco málo přes osm měsíců. Ve stádiu řízení před soudem byl okamžitě vydán trestní příkaz (31. 7. 2013) a přibližně tři roky a osm měsíců poté (16. 3. 2017) bylo odsouzení Y. potvrzeno a stalo se konečným bez ohledu na dovolání ministryně spravedlnosti z důvodu právních vad. Vláda připustila, že řízení se protáhlo prvním rozsudkem (23. 4. 2014), který musel být v důsledku odvolání zrušen (28. 10. 2014). V následujícím řízení však musela být jednání opakovaně odročována z důvodu absence stěžovatelky a svědků.

74. Vláda dále upozornila, že stěžovatelka dokonale rozuměla slovensky a byla v souvislosti se všemi jejími výsledky a soudními jednáními řádně poučena o svých právech. Její opomenutí připojit se včas s nárokem na náhradu újmy k trestnímu řízení vzniklo vlastním zaviněním, nebránilo jí to však v uplatnění nároku v občanskoprávním řízení.

75. Pokud jde o skutečnost, že stěžovatelčin zmocněnec byl při pronášení závěrečné řeči na jednání dne 5. 10. 2015 přerušen, důvodem bylo jeho opakované směřování mimo rámec stanovený zákonem pro tento úkon. Závěrečná řeč je v případě oběti trestného činu omezena na otázku újmy a nemůže se vztahovat k otázce viny a trestu.

76. V souhrnu vláda uvedla, že stát splnil všechny pozitivní závazky, které mu mohly vzniknout v souvislosti s protiprávním jednáním Y. vůči stěžovateli.

2) Posouzení Soudem

a) Obecné zásady

77. V současnosti je judikaturou dostatečně podloženo, že vnitrostátní i mezinárodní obchod s lidmi spadá pod čl. 4 Úmluvy bez ohledu na to, zda je spojen s organizovaným zločinem či nikoli. Není proto nezbytné zjišťovat, zda lze zacházení, které je předmětem stěžovatelčiny stížnosti, podřadit pod „otroctví“, „nevolnictví“ či „nucené nebo povinné práce“ (viz rozsudek ze dne 16. 2. 2021, V. C. L. a A. N. proti Spojenému království, č. 77587/12 a 74603/12, bod 148, a zde citované odkazy).

78. Soud nadto soustavně judikoval, že čl. 4 Úmluvy stanovuje pozitivní závazky smluvních států, které zahrnují procesní závazek vyšetřit případy možného obchodování s lidmi (viz Krachunova, cit. výše, bod 158, a další odkazy).

79. Obecněji Soud připomíná, že čl. 4 – stejně jako čl. 2 a 3 – zahrnuje také procesní závazek vyšetřit důvodné podezření, že došlo k porušení práv jednotlivce podle tohoto ustanovení (viz rozsudek ze dne 13. 11. 2012, C. N. proti Spojenému království, č. 4239/08, bod 69; a rozsudek velkého senátu ze dne 25. 6. 2020, S. M. proti Chorvatsku, č. 60561/14, body 324 a 325). Jako součást širšího konceptu pozitivních závazků se procesní závazek podle čl. 4 Úmluvy v podstatě vztahuje k povinnosti vnitrostátních orgánů použít v praxi nástroje trestního práva určené k zákazu a potrestání jednání rozporného s tímto ustanovením. To zahrnuje požadavky na účinné vyšetřování tvrzení o zacházení, které je v rozporu s čl. 4 Úmluvy. Procesní závazek daný sbíhajícími se zásadami podle čl. 2 a 3 Úmluvy poskytuje podklad pro konkrétní obsah procesního závazku podle čl. 4 Úmluvy (viz S. M. proti Chorvatsku, cit. výše, body 308–311).

80. Tyto procesní požadavky se primárně týkají povinnosti vnitrostátních orgánů zahájit a vést účinné vyšetřování. Jak vyplývá z judikatury Soudu, znamená to zahájení a vedení vyšetřování, které povede ke zjištění skutkových okolností, určení odpovědné osoby a jejímu případnému potrestání (viz tamtéž, bod 313; a rozsudek ze dne 7. 1. 2010, Rantsev proti Kypru a Rusku, č. 25965/04, bod 288). Vnitrostátní orgány musí jednat z úřední povinnosti, jakmile se o situaci dozví. Především nemohou ponechat na iniciativě oběti, aby převzala odpovědnost za provedení jakéhokoli vyšetřovacího úkonu (viz S. M. proti Chorvatsku, cit. výše, bod 314). Aby bylo vyšetřování účinné, musí být nezávislé na všech, kteří mají s událostí spojitost. Požadavek na pohotovost a přiměřenou rychlost platí pro všechny případy, je-li však možné oběť zachránit ze škodlivé situace, vyšetřování musí být vedeno s největší naléhavostí. Oběť nebo její nejbližší příbuzný musí být do vyšetřování zapojeni do míry nezbytné pro ochranu jejich legitimních zájmů (viz Rantsev, cit. výše, bod 288; rozsudek ze dne 21. 1. 2016, L. E. proti Řecku, č. 71545/12, bod 68; a C. N. proti Spojenému království, cit. výše, bod 69).

81. Podstatou procesního závazku je způsob vedení vyšetřování, nikoli jeho výsledek. Při absenci zaviněného pochybení ve snaze o přivedení pachatelů k odpovědnosti neexistuje absolutní právo na obžalobu či odsouzení konkrétní osoby. Skončí-li tudíž vyšetřování bez konkrétních výsledků, či s výsledky výrazně omezenými, neukazuje to samo o sobě na nesplnění závazku. Navíc nesmí být procesní závazek vykládán způsobem ukládajícím vnitrostátním orgánům nemožné či nepřiměřené břemeno. Orgány musí nicméně učinit všechny rozumné kroky, které by mohly vést ke shromáždění důkazů a zjištění okolností případu. Především musí být závěry vyšetřování založeny na důkladné, objektivní a nestranné analýze všech relevantních okolností. Jestliže orgány opomenou sledovat zjevný směr vyšetřování, rozhodujícím způsobem jsou podkopány schopnosti vyšetřování zjistit okolnosti případu a konkrétní odpovědné osoby. Co se týče míry přezkumu těchto případů, Soud považuje za důležité zdůraznit, že ačkoli si je vědom nezbytné obezřetnosti při přejímání role nalézacího soudu, pokud to není s ohledem na okolnosti případu nevyhnutelné, musí provést „obzvláště důkladný přezkum“, i kdyby již proběhlo vnitrostátní řízení a vyšetřování (viz S. M. proti Chorvatsku, cit. výše, body 315–317, s dalšími odkazy).

82. Dodržení procesního závazku musí být posouzeno na základě několika základních parametrů. Ty jsou mezi sebou vzájemně propojené a jejich samostatné posouzení nepředstavuje konečný výsledek. Jedná se o kritéria, jejichž společné posouzení umožňuje přezkum úrovně účinnosti vyšetřování. Aby představovaly problém podle čl. 4, musí případné vady předmětného řízení a rozhodovacího procesu dosahovat úrovně závažné vady. Jinými slovy vyjádřeno, Soud se nezabývá tvrzeními o chybách či ojedinělých opomenutích, ale pouze závažnými nedostatky v řízení a souvisejícím rozhodovacím procesu, konkrétně takovými, které by mohly ohrozit schopnost vyšetřování zjistit okolnosti případu a odpovědnou osobu (viz tamtéž, body 319–320, s dalšími odkazy).

b) Použití obecných zásad na projednávanou věc

83. Nejdříve Soud posoudí, jestli existovalo důvodné podezření z obchodování s lidmi, na jehož základě měly vnitrostátní orgány povinnost provést účinné vyšetřování (viz bod 79). Zjistí proto, jestli zde ve světle stěžovatelčiných tvrzení a její situace byly *prima facie* důkazy o naplnění základních znaků mezinárodní definice obchodování s lidmi, tedy jednání, prostředku a účelu (viz S. M. proti Chorvatsku, cit. výše, body 113–114 a 303). V této souvislosti Soud připomíná, že závěr o existenci takových důkazů musí být založen na situaci převládající v době, kdy byla předmětná tvrzení vznesena nebo kdy se vnitrostátní orgány dozvěděly o *prima facie* důkazech o zacházení porušujícím čl. 4, a nikoli na výsledném závěru, k němuž orgány dospěly po skončení vyšetřování nebo souvisejícího řízení (viz tamtéž, bod 325).

84. Stěžovatelka učinila podání, které bylo policii předáno jako trestní oznámení, a vnitrostátní orgány se tak dozvěděly o skutečnosti, že byla označena za potenciální oběť obchodování s lidmi (viz bod 15). Při podrobnějším výslechu popsala svůj přesun do Velké Británie, pobyt tam a následný návrat na Slovensko. Sdělila, že nabídku Y., aby pracovala ve Velké Británii jako prostitutka, přijala, protože v tu dobu neměla jinou možnost, jak se vyhnout bezdomovectví. Tvrdila také, že Y. dal rodině X. peníze za to, že ho na ni upozornila (viz bod 18).

85. Podle mínění Soudu stěžovatelčina tvrzení ohledně Y. ukazují na jednání (zařízení jejího přesunu do Velké Británie) i účel (zapojit ji tam do prostituce). Naplnění těchto znaků bylo později potvrzeno jeho odsouzením pro kuplířství, které samo o sobě předpokládá jednání a účel (viz bod 45).

86. Pokud jde o znak „prostředku“ z mezinárodní definice obchodování s lidmi, Soud shledává, že stěžovatelčina podání na vnitrostátní úrovni a v řízení podle Úmluvy (viz body 6, 18, 21 a 27) svědčí o její zranitelnosti v předmětnou dobu a podporují tak její tvrzení, že prostředek použitý Y. spočíval ve zneužití této skutečnosti. Vnitrostátní orgány si musely být především vědomy stěžovatelčina nízkého věku a že pocházela ze znevýhodněných sociálních a ekonomických podmínek. Její tvrzení o náboru na Slovensku za účelem zapojení do prostituce ve Velké Británii (viz body 6 a 7) v zásadě odpovídají profilu obchodování s lidmi na Slovensku a ve Velké Británii, který byl v dané době pozorován (viz body 50, 53, 56 a 57). Slovenské orgány navíc věděly, že součástí jednání stěžovatelky s britskými orgány byl jejich závěr, že se stala obětí obchodování s lidmi (viz bod 22). Na Slovensko se vrátila v rámci programu IOM (Mezinárodní organizace pro migraci) na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi a zpočátku byla na Slovensku považována za oběť obchodování s lidmi (viz body 9, 10 a 15). V souvislosti s tím Soud připomíná, že úřední uznání statusu potenciální oběti obchodování s lidmi nelze považovat za uznání naplnění znaků trestného činu obchodování s lidmi (viz S. M. proti Chorvatsku, cit. výše, bod 322). Za okolností popsaných výše nicméně Soud přikládá váhu prvotnímu posouzení stěžovatelčina trestního oznámení učiněného policií v Banské Bystrici jako týkajícího se obchodování s lidmi, k jehož překvalifikování na kuplířství došlo až na policejním oddělení v Humenném, a to bez jakéhokoli vysvětlení (viz body 16 a 17). Některé z vnitrostátních orgánů navíc na národní úrovni samy připustily, že za určitých okolností mohl být trestný čin spáchaný Y. proti stěžovatce posouzen jako obchodování s lidmi (viz body 33 a 37). V této souvislosti Soud bere na vědomí také podání vlády v tomto řízení, v němž odkazovala na vyjádření nejvyššího státního zástupce (viz bod 70).

87. Za těchto okolností není prostor pro pochybnosti o tom, že před vnitrostátními orgány stálo důvodné podezření, že stěžovatelka byla obětí obchodování s lidmi a že došlo k porušení jejich práv chráněných čl. 4 Úmluvy, čímž vznikl jejich pozitivní závazek zajistit provedení účinného vyšetřování tohoto podezření (viz judikatura citovaná v bodě 78 a násl.).

88. Zůstává tudíž k posouzení, jestli tento pozitivní závazek dodržely.

89. Z tohoto hlediska Soud shledává, že proběhlo vyšetřování jednání Y. vůči stěžovateli a nakonec došlo k jeho odsouzení, byť pro trestný čin kuplířství, a nikoli obchodování s lidmi. Trestní sazba stanovená zákonem pro trestný čin kuplířství je mírnější, než ta stanovená pro trestný čin obchodování s lidmi (viz body 44 a 45). Nadto mezinárodní organizace zaznamenaly, že protiprávní jednání bývá někdy kvalifikováno jako trestný čin kuplířství namísto trestného činu obchodování s lidmi, pokud nebyly shromážděny dostatečné důkazy nebo naplněny všechny znaky (viz body 55 a 60).

90. Podle mínění Soudu je třeba zmíněný jev vykládat ve světle přetrvávající kritiky slovenských soudů za ukládání mírných trestů v oblasti obchodování s lidmi. Trestání má přitom ze své podstaty vztah k otázkám odstrašení, bezpečnosti, ochrany a v samotném důsledku k účinnosti slovenských snah o potlačení obchodování s lidmi (viz body 50, 54, 55, 57, 58 a 59).

91. V tomto kontextu má Soud za to, že pro posouzení dodržení výše zmíněného pozitivního závazku žalovaným státem nepostačuje, že protiprávní jednání Y. vůči stěžovateli bylo na vnitrostátní úrovni posouzeno jako kuplířství. Nezbytné je přezkoumat, jak vnitrostátní orgány reagovaly na možnost, že jednání mohlo být kvalifikováno jako trestný čin obchodování s lidmi.

92. Mezi stranami není sporné a Soud jako takové přijímá, že jednání Y. mohlo být posouzeno jako obchodování s lidmi, pokud by stěžovatelka byla v dané době ve zranitelné pozici, Y. o tom věděl a chtěl toho využít.

93. Ve vztahu k objektivní situaci stěžovatelky, jakož i subjektivní stránce Y., vláda sama připustila, že mohly být teoreticky prokázány provedením důkazů výsledkem stěžovatelčina manžela, tchyně a švagrové. To je zcela přirozené, neboť tyto osoby byly seznámeny se stěžovatelčinou situací v dané době a podle stěžovatelky se účastnily transakce s Y. (viz bod 18). K poslednímu zmíněnému bodu Soud připomíná, že „předání nebo přijetí plateb či výhod za účelem získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou“ je považováno za „prostředek“ obchodování s lidmi (S. M. proti Chorvatsku, cit. výše, body 113–114 a 155).

94. Od stěžovatelčiných příbuzných však nebyly žádné důkazy získány. Vláda k tomu odkázala na vyjádření nejvyššího státního zástupce, podle něhož byli pro účely řízení nedosažitelní, protože pobývali ve Velké Británii na neznámé adrese.

95. Přesto nic nenasvědčuje tomu, že by se vnitrostátní orgány skutečně pokusily tyto osoby nalézt a důkazy od nich získat. V této souvislosti Soud shledává, že jinak vzájemná pomoc mezi slovenskými a britskými orgány zřejmě fungovala dobře (viz body 18 a 22). Připomíná proto, že v případech přeshraničního obchodování s lidmi mají členské státy také povinnost účinně spolupracovat s příslušnými orgány ostatních zapojených států (viz obdobně Rantsev, cit. výše, bod 289).

96. Soud dále shledává, že vnitrostátní řízení v projednávané věci trvalo dlouhou dobu, během níž mohlo dojít k vývoji situace ohledně dostupnosti stěžovatelčiných příbuzných a mohla vzniknout příležitost pro pokus důkazy od nich získat. Vyjádření nejvyššího státního zástupce bylo založeno na záznamu ve spise z roku 2012 a nic nenásvědčuje tomu, že by během mnoha následujících let, kdy řízení pokračovalo, došlo k pokusu tyto osoby najít.

97. Obdobně Soud zjišťuje, že rozhodnutí, jímž byl zrušen předchozí rozsudek o zproštění Y. obžaloby, soudu nižšího stupně uložilo, aby provedl důkaz výsledkem Z. Po jejím předvolání však bylo zjištěno, že se jedná o jinou osobu stejného jména (viz body 26 a 28). Opětovně nic nenaznačuje tomu, že by nakonec byla vyvinuta jakákoli snaha tu správnou osobu nalézt a vyslechnout.

98. V souladu s tím obsah spisu působí dojmem, že přestože bylo zřejmé, co bylo relevantní pro posouzení, tedy zda jednání Y. naplňovalo znaky obchodování s lidmi, vnitrostátní orgány se vědomě vyhnuly vyšetřování v tomto směru a omezily své snahy na zjištění skutečností relevantních pro posouzení jeho jednání jako kuplířství. Za těchto okolností je paradoxní argumentace, že zjištěné skutečnosti odpovídají trestnému činu kuplířství.

99. Nelze proto dospět k závěru, že vnitrostátní orgány učinily všechny rozumné kroky ke shromáždění důkazů a objasnění okolností případu, zejména projevem svého „pochopení mnoha jemných způsobů, jak se může osoba ocitnout pod kontrolou jiného“, a prostřednictvím toho ke zjištění skutečné povahy stěžovatelčina vztahu s údajným obchodníkem (srov. například S. M. proti Chorvatsku, cit. výše, bod 345; a C. N. proti Spojenému království, cit. výše, bod 80).

100. Podle názoru Soudu je nesledování zřejmého směru vyšetřování závažnější s ohledem na délku řízení. To započalo 3. 9. 2012 a s konečnou platností skončilo 27. 5. 2021, přičemž samotné stádium před Ústavním soudem trvalo více než dva roky a sedm měsíců (viz body 15, 41 a 43).

101. Tyto nedostatky řízení představovaly zásadní vady ve smyslu judikatury Soudu. Vnitrostátní řízení týkající se důvodného podezření, že došlo k porušení stěžovatelčiných práv podle čl. 4, tudíž nesplnilo požadavky pozitivního závazku na provedení účinného vyšetřování.

102. Závěrem Soud zamítá námitku vlády stran čl. 4 Úmluvy *ratione materiae* (viz body 83–87) a shledává, že došlo k porušení čl. 4 Úmluvy v jeho procesní složce.

103. Vzhledem k tomu Soud považuje za nadbytečné přezkoumávat zbývající části stěžovatelčiných námitek podle čl. 4 (týkající se poučení o jejich procesních právech a práva na závěrečnou řeč v jejím zastoupení).

II. OSTATNÍ TVRZENÁ PORUŠENÍ ÚMLUVY

104. Stěžovatelka namítla, že v trestním řízení proti Y. byla opakovaně vyslýchána a dotazována na traumatické události. Odkázala proto v zásadě na čl. 8 Úmluvy, jehož relevantní část zní:

„1. Každý má právo na respektování svého ... soukromého života...

Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země,

ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

105. Vláda uvedla, že stěžovatelka v žádném stádiu vnitrostátního řízení nevznesla námitku proti pokládaným otázkám ani nesdělila, že nechce vypovídat či odpovědět na otázku. Dodala, že nic nenásvědčovalo tomu, že by některá s položených otázek byla nevhodná.

106. Soud si je vědom citlivosti výpovědi oběti sexuálního trestného činu k jeho okolnostem (viz rozsudek ze dne 28. 5. 2015, Y. proti Slovinsku, č. 41107/10, body 103–108, s dalšími odkazy). Ve vztahu k projednávané věci však bere v úvahu obecný tón stěžovatelčina podání. Stěžovatelka především na vnitrostátní úrovni ani před Soudem nespecifikovala, která konkrétní část jejího výsledku měla být v rozporu s jejím právem na respektování soukromého života – například konfrontace s pachatelem, vznášení ponižujících či zastrašujících otázek nebo nevhodné vedení jejího výsledku. To je v souladu s obsahem jejího podání na vnitrostátní úrovni, která lze chápat jako žádost o provedení výsledku blíže k domovu, spíše než odmítnutí výsledku jako takového (viz bod 27).

107. Závěrem tudíž Soud shledává, že ve světle dostupných materiálů a v rozsahu, v jakém stížnost odpovídá jeho pravomoci, nic nenaznačuje porušení stěžovatelčiných práv podle čl. 8 Úmluvy. Stížnost podle tohoto ustanovení je tudíž zjevně neopodstatněná a musí být zamítnuta podle čl. 35 odst. 3 písm. a), odst. 4 Úmluvy.

(...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

1. *rozhoduje* o spojení stížnosti podle čl. 4 Úmluvy a námitky vlády o použitelnosti tohoto ustanovení *ratione materiae* a zamítá ji,
2. *prohlašuje* stížnost podle čl. 4 Úmluvy za přijatelnou a zbytek stížnosti za nepřijatelný,
3. *rozhoduje*, že došlo k porušení čl. 4 Úmluvy v jeho procesní složce,

(...)

(Zpracovali JUDr. Ivo Kouřil a Mgr. Bc. Kamila Tokošová)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE
19. 11. 2024
VĚC CLIPEA A GROSU PROTI MOLDAVSKU
(rozsudek ve věci Clipea a Grosu proti Moldavsku,
stížnost č. 39468/17)

Nemožnost odložit případ týkající se nelidského a ponižujícího zacházení pouze pro nedostatečnou právní způsobilost domnělé oběti

Dotčené články Úmluvy:

čl. 3

čl. 14

Odkazy na českou právní úpravu:

čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod

čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

§ 149 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Klíčová slova:

diskriminace – materiální podmínky – nelidské zacházení – ponižující zacházení – účinné vyšetřování – zákaz mučení a jiného nelidského či ponižujícího zacházení– zdravotní postižení

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí většinově dospělo k porušení čl. 3 Úmluvy (zákaz nelidského nebo ponižujícího zacházení či trestu), ke kterému došlo způsobem, jakým byla vykonávána hospitalizace stěžovatelů stížených duševní poruchou a nacházejících se tak ve zvlášť zranitelné situaci. Na uvedeném většinovém názoru nemění nic ani to, že opakované hospitalizace stěžovatelů byly sice formálně (právně) dobrovolné, ale podmínky, za jakých probíhaly, z nich učinily *de facto* hospitalizaci nedobrovolnou. Jedním z namítaných zásadních nedostatků byla i nemožnost vycházek na čerstvém vzduchu. V této souvislosti je v tuzemských poměrech třeba uvést, že uvedenou překážkou se zabývala i zpráva veřejného ochránce práv ze systematických návštěv z roku 2019 (Ochranné léčení, omezovací prostředky a další opatření), která nemocnicím doporučila zajistit pacientům denní přístup na vzduch, s cílem dosáhnout v budoucnosti toho, aby nebyl časově omezen ničím jiným než účastí na ordinovaných procedurách a aktivitách. Soud shledal i porušení zákazu diskriminace (čl. 14 Úmluvy), když odmítl obranu vlády, že stěžovatelé byli „osobami s omezenou právní způsobilostí a za daných okolností ... nebyli vždy schopni plně a správně porozumět tomu, co se v určitých situacích stalo“. V této souvislosti Soud lapidárně vyslovil, že samotná skutečnost, že stížnost podala osoba s duševním postižením, nesmí být důvodem pro to, aby se vyšetřování zaměřilo na zkoumání její způsobilosti vnímat skutečnost, namísto objektivního zjištění skutkového stavu. K většinovému rozhodnutí připojil odlišné stanovisko soudce Derenčinović, který sice souhlasí s tím, že namítané jednání by bylo způsobilé zasáhnout do práv chráněných čl. 8 Úmluvy, ale na základě skutkových zjištění případu má za to, že jejich intenzita nepřekročila práh umožňující hodnotit je jako porušení čl. 3, chránícího v hierarchii práv zásadnější právo.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatelé byli pro své duševní onemocnění opakovaně hospitalizováni v Klinické psychiatrické nemocnici v Kišiněvě, ve většině případů na žádost policie nebo rodinných příslušníků. První stěžovatel byl hospitalizován od roku 2006 celkem 24krát, druhá stěžovatelka od roku 1996 celkem 28krát, přičemž v nemocnici obvykle strávili 21-30 dnů. V roce 2014 podala matka prvního stěžovatele stížnost Radě pro rovnost, prevenci a odstranění diskriminace (dále jen „Rada“), v níž uvedla, že její syn byl v nemocnici vystaven diskriminujícímu zacházení a že podmínky v nemocnici jsou nelidské. Rada dospěla k závěru, že nemocnice nezajistila náležité zacházení s prvním stěžovatelem, zejména co se týče přístupu na čerstvý vzduch a pomoci při udržování osobní hygieny. Na základě oznámení Rady zahájilo Generální státní zastupitelství trestní řízení pro možné nelidské nebo ponižující zacházení. Stěžovatelé uvedli, že jim nebylo umožněno vyjít na čerstvý vzduch, že první stěžovatel byl několikrát zbit ostatními pacienty a bylo mu ukradeno jídlo a osobní majetek, že druhá stěžovatelka byla nucena uklízet toalety a svůj pokoj, byla několikrát připoutána k lůžku a několikrát se nakazila kožní chorobou z důvodu špatných hygienických podmínek. Pro nedostatek důkazů a pro odmítnutí stěžovatelů podrobit se nařízenému psychologickému a psychiatrickému vyšetření státní zastupitelství věc odložilo. K dotazu bylo advokátce stěžovatelů sděleno rozhodnutí o odložení věci pouze ústně. Nejvyšší státní zástupce rozhodnutí o odložení věci potvrdil. Ačkoliv odvolací soud v Kišiněvě vyhověl odvolání stěžovatelů proti těmto rozhodnutím, státní zástupce v roce 2016 věc znovu odložil pro nedostatek důkazů o spáchání trestného činu. Poznamenal, že se stěžovatelé léčbě podrobili dobrovolně, léčba nebyla nezákonná ani svévolná, že nic nepotvrdilo tvrzení stěžovatelů ohledně nehygienických podmínek, zápachu, špatného zacházení nebo nucených prací. Dále uvedl, že stěžovatelé jsou osoby s omezenou právní způsobilostí, nejsou vždy schopni plně pochopit, co se kolem nich děje, navíc se odmítli podrobit nařízenému vyšetření. Soudy všech instancí toto rozhodnutí potvrdily.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 3 ÚMLUVY

46. Stěžovatelé namítali, že byli léčeni v nelidských a ponižujících podmínkách, že špatné zacházení s prvním stěžovatelem ze strany ostatních pacientů bylo nemocničním personálem tolerováno a že vyšetřování špatného zacházení nebylo účinné. Odvolávali se přitom na čl. 3 Úmluvy, který zní následovně:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

(...)

2. Posouzení Soudu

(a) Obecné zásady

58. Soud opakuje, že závazek Vysokých smluvních stran podle čl. 1 Úmluvy zajistit každému, kdo podléhá jejich jurisdikci, práva a svobody uvedené Úmluvě, ve spojení s čl. 3 vyžaduje, aby státy přijaly opatření schopná zajistit, že osoby pod jejich jurisdikcí nebudou vystaveny

špatnému zacházení, a to ani ze strany soukromých osob (rozsudek ze dne 15. 5. 2012, I. G. proti Moldavsku, č. 53519/07, bod 40). Soud rovněž zdůrazňuje, že v případě pacientů s duševním onemocněním je třeba přihlídnout k jejich zvláštní zranitelnosti (viz rozsudek ze dne 3. 4. 2001, Keenan proti Spojenému království, č. 27229/95, bod 111; rozsudek ze dne 11. 7. 2006, Riviere proti Francii, č. 33834/03, bod 63; rozsudek velkého senátu ze dne 17. 7. 2014, Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu proti Rumunsku, č. 47848/08, bod 131).

59. Má-li špatné zacházení spadat do působnosti čl. 3 Úmluvy, musí dosahovat určité minimální úrovně závažnosti. Tato minimální úroveň závažnosti je relativní, závisí na okolnostech případu, například na době trvání zacházení, jeho fyzických a psychických následcích, v některých případech také na pohlaví, věku a zdravotním stavu oběti. Přestože by měl být brán v potaz účel takového zacházení, zejména zda bylo zamýšleno oběť ponížit či znevážit, absence takového úmyslu nevede nevyhnutelně k závěru, že k porušení čl. 3 nedošlo (viz například rozsudek ze dne 8. 11. 2011, V. C. proti Slovensku, č. 18968/07, bod 101; a rozsudek ze dne 26. 3. 2024, V. I. proti Moldavsku, č. 38963/18, bod 96). Při hodnocení důkazů Soud obecně uplatňuje důkazní standard „mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost“. Takový důkaz může vyplývat ze souboru dostatečně silných, jasných a vzájemně souladných skutečností nebo podobných nevyvrácených skutkových domněnek (viz mimo jiné rozsudek ze dne 5. 6. 2014, Akopyan proti Ukrajině, č. 12317/06, bod 103).

60. Pro určení, zda bylo dosaženo minimální úrovně závažnosti pro aplikaci čl. 3, bere Soud v potaz další faktory, zejména (rozsudek velkého senátu ze dne 15. 12. 2016, Khlaifia a ostatní proti Itálii, č. 16483/12, bod 160):

a) Účel špatného zacházení, jakož i záměr nebo motivaci k takovému zacházení, přičemž absence úmyslu ponížit či znevážit oběť nemůže jednoznačně vyloučit, že jde o zacházení „ponižující“, a tudíž zakázané čl. 3.

b) Kontext, ve kterém ke špatnému zacházení došlo, například atmosféru zvýšeného napětí a emocí.

c) Skutečnost, zda se oběť nachází ve zranitelné situaci.

61. Z analýzy judikatury Soudu vyplývá, že čl. 3 je nejčastěji aplikován v případech, v nichž riziko zakázaného zacházení vyplývá z úmyslného jednání zástupců státu či orgánů veřejné moci. Obecně lze říci, že toto ustanovení ukládá státům primárně negativní povinnost zdržet se způsobování vážné újmy osobám v rámci jejich jurisdikce (viz rozsudek ze dne 13. 11. 2012, Hristozov a ostatní proti Bulharsku, č. 47039/11 a 358/12, bod 111).

62. Soud dále konstatuje, že čl. 3 zakládá státům pozitivní povinnosti zahrnující zaprvé povinnost přijmout právní a regulační rámec ochrany, zadruhé za určitých přesně vymezených okolností povinnost přijmout operativní opatření k ochraně konkrétních osob před rizikem zacházení odporujícího tomuto ustanovení a zatřetí povinnost provést účinné vyšetřování důvodných tvrzení o takovém zacházení. Obecně lze říci, že první dvě z uvedených povinností lze klasifikovat jako „hmotněprávní“, zatímco třetí odpovídá pozitivním „procesním“ povinnostem státu (viz rozsudek velkého senátu ze dne 2. 2. 2021, X. a ostatní proti Bulharsku, č. 22457/16, bod 178–179; *mutatis mutandis* rozsudek velkého senátu ze dne 15. 6. 2021, Kurt proti Rakousku, č. 62903/15, bod 165; a *mutatis mutandis* rozsudek ze dne 14. 12. 2021, Tunikova a ostatní proti Rusku, č. 55974/16 a 3 další, bod 78).

(b) Použití obecných zásad na projednávanou věc

63. Soud konstatuje, že v projednávané věci byli stěžovatelé hospitalizováni dobrovolně. Rozlišení dobrovolné a nedobrovolné hospitalizace je důležitým faktorem při posouzení rozsahu povinností smluvní strany podle Úmluvy. U pacientů hospitalizovaných dobrovolně se obecně předpokládá, že s léčbou souhlasili a že si zachovávají vyšší míru autonomie než osoby hospitalizované nedobrovolně. Status dobrovolnosti nicméně nezbavuje stát povinnosti chránit osoby ve zranitelném postavení. I pacienti, kteří byli přijati dobrovolně, mohou být vzhledem k samotné povaze jejich duševní poruchy ve zranitelném postavení. V této souvislosti, byť v kontextu povinností států podle čl. 2 Úmluvy (viz rozsudek velkého senátu ze dne 31. 1. 2019, *Fernandes de Oliveira proti Portugalsku*, č. 78103/14, bod 124), Soud již dříve judikoval následující:

„Není pochyb, že A. J. byl jako osoba s vážnými psychickými obtížemi ve zranitelném postavení. Soud má za to, že psychiatrický pacient je zvláště zranitelný i v případě, že je léčen dobrovolně. V důsledku psychické poruchy může být do určité míry narušena schopnost pacienta učinit racionální rozhodnutí o ukončení vlastního života. Navíc každá hospitalizace psychiatrického pacienta, ať už dobrovolná nebo nedobrovolná, nevyhnutelně zahrnuje jistou míru omezení vyplývající z jeho zdravotního stavu a následné léčby poskytované zdravotnickým personálem. Během léčby často přichází v úvahu využití omezujících opatření. Taková opatření mohou mít různé podoby, včetně omezení osobní svobody a práva na soukromí. Soud s ohledem na uvedené a na vývoj soudní judikatury zastává názor, že orgány mají vůči dobrovolně hospitalizovaným psychiatrickým pacientům obecnou povinnost přijmout přiměřená opatření k jejich ochraně před reálným a bezprostředním rizikem sebevraždy. Povaha konkrétních požadovaných opatření bude záviset na okolnostech případu, ty se často liší v závislosti na tom, zda je pacient hospitalizován dobrovolně či nedobrovolně. Povinnost přijmout přiměřená opatření k zabránění sebepoškození proto platí u obou kategorií pacientů. Soud se nicméně domnívá, že v případě pacientů hospitalizovaných na základě soudního příkazu, tedy nedobrovolně, může Soud dle vlastního uvážení uplatnit přísnější standard přezkumu.“

64. S ohledem na výše uvedené Soud poznamenává, že v projednávaném případě nebyl ani jeden ze stěžovatelů formálně léčen nedobrovolně a na základě soudního rozhodnutí. Nic ve spisu však nedokládá, že stěžovatelé podepsali jakékoliv dokumenty, kterými by udělili svobodný a informovaný souhlas s léčbou v nemocnici [srov. čl. 25 písm. d) Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením a čl. 5 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně]. I za předpokladu, že takové dokumenty podepsali, není jasné, zda byla stěžovatelům poskytnuta jakákoliv pomoc, díky níž by mohli plně porozumět situaci v době, kdy jejich duševní stav vyžadoval urgentní hospitalizaci na psychiatrii, a ti tak mohli vyjádřit skutečně informovaný souhlas.

65. V každém případě, jak již Soud uvedl (viz bod 63 výše) a jak zdůraznil i komisař Rady Evropy pro lidská práva, dobrovolná i nedobrovolná hospitalizace psychiatrického pacienta nevyhnutelně znamená určitou míru omezení. Poté, co se dostanou do systému, kde převládá institucionální a donucovací logika, často ztrácí kontrolu nad volbou léčby i osoby, které byly přijaty k léčení dobrovolně. Pacienti v těchto situacích často nemají možnost se proti těmto praktikám bránit. Zdá se, že právě to byl případ stěžovatelů, když jim byly odepřeny venkovní vycházky a, jak uvedl první stěžovatel, několikrát došlo k tomu, že byl připoután k lůžku a bylo proti němu použito fyzické násilí. Stěžovatel se musel podrobit injekční aplikaci sedativ, jinak mu hrozilo použití násilí. Výpovědi dalšího pacienta a jednoho z lékařů potvrzují, že v zařízení existovala z důvodu nedostatku personálu obecná politika omezování některých práv, například vycházek na čerstvý vzduch. Praxe přidělování číselných kódů pacientům, která v různé míře omezovala jejich práva, byla neoficiální, nezaznamenaná, a proto také zcela nepřezkoumatelná. Uzavřenost instituce dokládá i skutečnost, že vnitrostátní orgán specializující se na ochranu před diskriminací nebyl schopen zajistit přístup pro zjištění podmínek v nemocnici poté, co o této návštěvě nemocnici předem informoval. Nakonec je třeba poznamenat, že vláda

neposkytla žádné důkazy o tom, že stěžovatelé byli informováni o svém právu opustit nemocnici podle vlastního uvážení.

66. S ohledem na výše uvedené dospěl Soud k závěru, že i za předpokladu, že stěžovatelé byli do příslušné nemocnice přijati dobrovolně, existovalo dostatečné množství prvků donucení k tomu, aby jejich následný pobyt a léčba byly považovány za fakticky nedobrovolné.

(i) Šetření stížnosti prvního stěžovatele

67. Soud konstatuje, že první stěžovatel podal Radě stížnost na špatné zacházení, na základě čehož Rada dne 10. 2. 2014 požádala státní zastupitelství o zjištění, zda došlo ke spáchání trestného činu. Stěžovatel zejména tvrdil, že byl napaden ostatními pacienty a když se jim bránil, personál ho na několik hodin znehybnil. Dále tvrdil, že během jeho posledního pobytu v nemocnici byl zbit dvěma zaměstnanci. Jiný pacient, který byl léčen ve stejné době na stejném oddělení jako první stěžovatel, před Radou vypověděl, že „byl několikrát zbit a spoután personálem, neboť se pokoušel zavolat na pomoc policii“, a že „pacienti na oddělení 8 byli bití méně než na jiných odděleních“.

68. Je zřejmé, že státní zastupitelství považovalo tyto počáteční informace za natolik závažné, že zahájilo trestní šetření a uznalo oba stěžovatele jako poškozené. Vyšetřování však začalo o více než měsíc později (dne 12. 3. 2014) a výsledky stěžovatelů proběhly až dne 11. 6. 2014, tedy o tři měsíce později. Tyto průtahy jsou neslučitelné s požadavkem na rychlost a přiměřenost implicitně požadovaným v těchto případech (viz například rozsudek ze dne 16. 3. 2021, Trocin proti Moldavsku, č. 23847/19, bod 58).

69. V první fázi vyšetřování, která trvala rok, byli vyslechnuti pouze stěžovatelé a lékaři nemocnice. Jediným dalším nařízeným opatřením bylo psychiatrické a psychologické vyšetření stěžovatelů u doktorů ze stejné nemocnice, na kterou si stěžovali, což oba odmítli. Jak uzavřel odvolací soud ve svém rozhodnutí ze dne 2. 3. 2015, tyto lékaři byli zaujatí a státní zastupitelství nezkoumalo možnost zajistit vyšetření stěžovatelů lékaři z jiného zařízení. Soud uzavřel, že vyšetřování bylo „povrchní a neúplné a přijaté rozhodnutí nebylo dostatečně odůvodněno“.

70. Závěrem je třeba konstatovat, že stěžovatelé a jejich advokátka nebyli dostatečně informováni o průběhu vyšetřování, advokátka sama musela opakovaně žádat o sdělení vývoje případu. Je zarážející, že stěžovatelé ani jejich advokátka nebyli informováni o rozhodnutí o odložení věci ze dne 30. 7. 2015 až do března 2016, přičemž tuto informaci získali pouze na základě žádosti advokátky o sdělení stavu věci. Nadto stěžovatelé ani jejich advokátka nebyli informováni o návštěvě státního zástupce nemocničních prostorů dne 28. 5. 2015, nemohli se tak nijak zapojit (například poskytnout detailní informace o konkrétních pokojích nebo zařízeních k prohlídce, identifikovat další pacienty, kteří by mohli dosvědčit namítané události, nebo formulovat otázky nemocničnímu personálu nebo dalším svědkům). Návštěva byla také vhodnou příležitostí k vyjasnění toho, na kterých odděleních byli stěžovatelé léčeni, zda na oddělení 8 a 20, které navštívil státní zástupce, nebo na oddělení 14 a 17, což tvrdili stěžovatelé. Je tedy zřejmé, že stěžovatelům nebylo umožněno efektivně se účastnit vyšetřování (viz X. a ostatní proti Bulharsku, cit. výše, bod 189).

71. Výše uvedené skutečnosti vedou Soud k závěru, že pokud jde o způsob, jakým bylo vedeno vyšetřování tvrzení stěžovatelů, došlo k porušení čl. 3 Úmluvy.

(ii) Údajné nelidské a ponižující podmínky v nemocnici

72. Soud bere v úvahu popis podmínek v nemocnici, ve které byli stěžovatelé léčeni. Stěžovatelé zejména namítali, že po celou dobu jejich tří až čtyř týdenních pobytů (kromě několika posledních dnů pobytu druhé stěžovatelky) nemohli chodit na procházky na čerstvý vzduch, že oblast sprch byla ve stavu ohrožujícím zdraví a že v nemocnici byl cítit silný zápach z cigaret. První stěžovatel potřeboval pomoc s osobní hygienou, které se mu však dostávalo pouze od jeho matky, ta však přicházela jen jednou za sedm až deset dní. Byl bit ostatními pacienty a někdy i nemocničním personálem, zejména když použil fyzickou sílu proti ostatním pacientům, kteří ukradli jeho věci. Když se chtěla druhá stěžovatelka osprchovat, musela nosit horkou vodu z kuchyně do koupelny. Před rokem 2010 byla spolu s dalšími pacientkami nucena čistit toalety a potom servírovat jídlo ostatním pacientům.

73. Soud dále poznamenává, že stěžovatelé byli v nemocnici hospitalizováni pokaždé po dobu tří až čtyř týdnů. Dle Soudu může držení osoby po takovou dobu bez přístupu na čerstvý vzduch (a v případě prvního stěžovatele také většinu času bez možnosti pohybovat se po oddělení) a bez možnosti osprchovat se v podmínkách neohrožujících zdraví, představovat ponižující nebo nelidské zacházení. V projednávaném případě je navíc třeba vzít v potaz zvláštní zranitelnost stěžovatelů jakožto osob s duševním onemocněním (srov. bod 58 výše) a osob *de facto* léčených nedobrovolně.

74. Vyjádření Ministerstva zdravotnictví potvrzuje, že nemocnice neměla žádnou povinnost pomáhat pacientům s osobní hygienou; v případě prvního stěžovatele to byla odpovědnost jeho opatrovníka (matky). Tento přístup je dle Soudu znepokojivý, neboť neschopnost prvního stěžovatele pečovat o osobní hygienu byla důsledkem jeho duševního postižení, které bylo také důvodem jeho hospitalizace. Na rozdíl od nemocničního personálu navíc nebyla matka stěžovatele v nemocnici přítomna tak, aby mu mohla pravidelně pomáhat.

75. Soud dále uvádí, že strany se neshodly na tom, v jakém stavu byly toalety a sprchy na příslušných odděleních. Stěžovatelé odkazovali na výpověď lékaře, který v nemocnici navštívil prvního stěžovatele a poskytl mu pomoc. Plánovaná návštěva Rady v prostorách nemocnice za účelem zjištění skutkového stavu mohla rozptýlit jakékoliv pochybnosti o materiálních podmínkách, nicméně nemocnice tuto návštěvu odmítla a zabránila tak učinění jakýchkoliv zjištění. Protože návštěva státního zástupce v nemocnici se uskutečnila až rok po předmětných událostech, nemůže být rozhodující pro posouzení podmínek v době hospitalizace stěžovatelů. Stejně tak skutečnost, že příslušná oddělení byla před rokem 2021 rekonstruována, je sice vítaná, nemá však vliv na posouzení podmínek na odděleních v rozhodné době. Soud nakonec uvádí, že mezinárodní orgány, které navštívily některá moldavská psychiatrická zařízení včetně nemocnice, ve které byli hospitalizováni stěžovatelé, potvrdily špatný stav toalet a sprch.

76. Vláda namítla, že by se nikdo nevrátil dobrovolně do zařízení, ve kterém jsou nelidské podmínky. V souvislosti s tím Soud odkazuje na své zjištění, že ačkoliv byli stěžovatelé v nemocnici hospitalizováni dobrovolně, nemůže být jejich souhlas s pokračováním léčby považován za zcela svobodný. Dále uvádí, že během léčby prvního stěžovatele v nemocnici panovala obava, že se stěžovatel pokusí utéct, a to i v doprovodu své matky, které bylo z tohoto důvodu doporučeno nebrat ho na procházky na čerstvý vzduch. „Útěk“ nebo odchod dobrovolného pacienta způsobilého ovládat se by jistě nebyl událostí, před kterou by bylo třeba někoho varovat. Z uvedeného vyplývá, že lékaři v nemocnici považovali prvního stěžovatele v době jeho hospitalizace za nebezpečného sobě a/nebo dalším pacientům. Za takových okolností neměla matka fakticky jinou možnost, než souhlas s léčbou udělit. Vláda navíc

neprokázala, že v krizových situacích vyžadujících rychlý zásah měla osoba v postavení stěžovatelů reálnou možnost volby psychiatrického zařízení, kam bude převezena. Vzhledem k tomu, že oba stěžovatelé byli pravidelně léčeni v jedné nemocnici, lze důvodně předpokládat, že by byli převezeni právě tam, a nikoliv do jiných zařízení. Poslední hospitalizace druhé stěžovatelky proběhla na žádost policie se souhlasem matky, neboť stěžovatelka byla rozrušená a matku napadla. Na závěr je třeba uvést, že Klinická psychiatrická nemocnice v Kišiněvě byla jediným takovým zařízením ve městě.

77. Soud má za to, že nemožnost procházek na čerstvém vzduchu a špatný hygienický stav koupelen a toalet na příslušných odděleních po celou dobu hospitalizace stěžovatelů, která trvala pokaždé tři až čtyři týdny, s ohledem na zvláštní zranitelnost stěžovatelů překročila minimální úroveň závažnosti použitelnosti čl. 3 Úmluvy (viz bod 60 výše).

78. Pokud jde o materiální podmínky, ve kterých byli stěžovatelé léčeni, došlo k porušení čl. 3 Úmluvy.

79. Soud dále dospěl k závěru, že ačkoliv první stěžovatel učinil závažná obvinění týkající se špatného zacházení a že státní zastupitelství zahájilo trestní řízení, soudní spis neobsahuje dostatečné podklady, které by umožňovaly v tomto směru dospět k jednoznačnému závěru, a to i z důvodu nedostatků ve vyšetřování těchto tvrzení (viz body 67–71 výše). Při absenci důkazů *prima facie* nemůže Soud učinit závěr o tom, zda byl první stěžovatel vystaven špatnému zacházení ze strany nemocničního personálu a/nebo ostatních pacientů. Soud proto uzavírá, že v této souvislosti nedošlo k porušení hmotněprávní části čl. 3 Úmluvy.

II. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 14 VE SPOJENÍ S ČL. 3 ÚMLUVY

80. Stěžovatelé namítali, že byli vystaveni nelidskému a ponižujícímu zacházení z toho důvodu, že jsou osobami s duševním postižením. Odvolávali se přitom na čl. 14 Úmluvy, který zní následovně:

„Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“

(...)

B. Věcné posouzení

(...)

88. Pro vznik otázky na základě čl. 14 Úmluvy musí existovat rozdíl v zacházení s osobami ve srovnatelných nebo relevantně podobných situacích. Takové rozdílné zacházení je diskriminační, pokud nemá objektivní a rozumné ospravedlnění. Článek 14 nezakazuje smluvním státům zacházet s jednotlivými skupinami rozdílně s účelem narovnat „faktické nerovnosti“ mezi nimi; ve skutečnosti by v některých případech mohla vést sama nečinnost státu při nápravě nerovností prostřednictvím rozdílného zacházení k porušení tohoto ustanovení, rozpor s Úmluvou tedy může vyvstat i z faktické situace (srov. rozsudek velkého senátu ze dne 13. 11. 2007, D. H. a ostatní proti České republice, č. 57325/00, bod 175; rozsudek ze dne 20. 6. 2006, Zarb Adami proti Maltě, č. 17209/02, body 75–76).

89. Jestliže stěžovatel prokáže, že došlo k porušení rovnosti v zacházení, je na žalované vládě, aby prokázala, že takové rozdílné zacházení mělo objektivní a rozumné ospravedlnění (viz D. H. a ostatní proti České republice, cit. výše, bod 177; a rozsudek velkého senátu ze dne 11. 10. 2022, Beeler proti Švýcarsku, č. 78630/12, bod 94). Ohledně otázky, co představuje důkaz *prima facie* způsobilý přenést důkazní břemeno na žalovaný stát, Soud podotýká, že v řízení před Soudem neexistují žádné procesní překážky přípustnosti důkazů ani předem stanovená schémata pro jejich hodnocení (D. H. a ostatní, cit. výše, bod 178).

90. Soud dále připomíná, že pokud se omezení základních práv týká osoby patřící do skupiny, která v minulosti čelila značné diskriminaci, například do skupiny osob s duševním postižením, pak je prostor státu pro uvážení podstatně zúžen a omezení musí být odůvodněno zvláště závažnými důvody. Tento přístup, který zpochybňuje určité klasifikace *per se*, je prosazován proto, že takové skupiny byly historicky vystaveny předsudkům s dlouhodobými následky, které vedly k jejich společenskému vyloučení (viz rozsudek ze dne 18. 2. 2020, Cînta proti Rumunsku, č. 3891/19, bod 41; rozsudek ze dne 2. 2. 2021, Strøbye a Rosenlind proti Dánsku, č. 25802/18 a 27338/18, bod 113).

91. S ohledem na argumenty předložené stěžovateli Soud uvádí, že tvrzené rozdílné zacházení s osobami s duševním onemocněním v Moldavsku nevyplyvá ze znění zákonných ustanovení, ale spíše z *faktické* politiky státních orgánů. V této věci je tak třeba posoudit, zda způsob, jakým byly příslušné právní předpisy uplatňovány v praxi, vedl k tomu, že stěžovatelé byli vystaveni rozdílnému zacházení z důvodu jejich postižení, resp. domnělého postižení, bez objektivního a rozumného ospravedlnění.

92. Soud poukazuje na skutečnost, že v počáteční fázi řízení jak státní zastupitelství, tak soudy odůvodňovaly své rozhodnutí o zastavení řízení diagnózou stěžovatelů. Zejména konstatovaly, že stěžovatelé byli „osobami s omezenou právní způsobilostí a za daných okolností ... nebyli vždy schopni plně a správně porozumět tomu, co se v určitých situacích stalo“.

93. Soud má za to, že odůvodnění předložené soudními orgány odhaluje rozdílné zacházení mezi stěžovateli a jinými údajnými oběťmi nelidského a ponižujícího zacházení („srovnatelné skupiny“, viz rozsudek ze dne 11. 4. 2023, T. H. proti Bulharsku, č. 46519/20, bod 109). Rozdílné zacházení bylo založeno na duševním postižení stěžovatelů, které bylo jedním z důvodů pro odmítnutí jejich stížností jako nedůvodných (důvod pro tvrzené rozlišení, tamtéž, bod 109; rozsudek velkého senátu ze dne 5. 9. 2017, Fábíán proti Maďarsku, č. 78117/13, bod 96).

94. V první fázi vyšetřování byli vyslechnuti jednak stěžovatelé, jednak čtyři vedoucí nemocničních oddělení. Před odložením věci nebyly provedeny žádné další úkony. Státní zástupce vyřešil rozpor mezi výpověďmi obou stran poukazem na psychický stav stěžovatelů, který jim bránil plně pochopit okolnosti dění v nemocnici, čímž zpochybnil věrohodnost jejich tvrzení. Dalším zásadním důvodem pro odložení věci bylo odmítnutí stěžovatelů podstoupit psychiatrické a psychologické vyšetření k potvrzení nebo vyvrácení tohoto závěru.

Tento typ argumentace naznačuje, že osoby s psychickým postižením nejsou schopny porozumět dění okolo sebe, a proto jsou nespolehlivými svědky (viz *mutatis mutandis* rozsudek ze dne 17. 10. 2023, Luca proti Moldavsku, č. 55351/17, bod 105), ledaže svou způsobilost porozumět prokáží psychiatrickým nebo psychologickým vyšetřením.

95. Dle názoru Soudu neexistoval objektivní ani rozumný důvod pro zamítnutí stížností stěžovatelů pouze na základě jejich postižení a při absenci jakýchkoliv vyšetřovacích úkonů, kromě výsledku strany, která měla na zastavení vyšetřování největší zájem. V rozsudku Cînta, cit. výše, bod 68, dospěl Soud k závěru, že „opírání se o duševní onemocnění jako rozhodující prvek, nebo i jako o jeden z prvků mezi ostatními, může představovat diskriminaci, pokud za konkrétních okolností případu nemá duševní onemocnění vliv na [předmětnou věcnou otázku]“. Z pohledu Soudu nemůže duševní postižení ovlivnit fakt, že došlo ke špatnému zacházení. Je pravdou, že takové postižení může zkreslit vnímání reality domnělé oběti a vést k mylnému přesvědčení, že s ní bylo špatně zacházeno. Jestliže je však předložen důkaz *prima facie*, který naznačuje, že mohlo dojít k nelidskému zacházení, musí být zamítnutí takové stížnosti založeno na objektivní analýze důkazů získaných v rámci účinného vyšetřování. Jinými slovy, skutečnost, že stížnost podala osoba s duševním postižením, nesmí být důvodem pro to, aby se vyšetřování zaměřilo na zkoumání její způsobilosti vnímat skutečnost namísto objektivního zjištění skutkového stavu.

96. Dále je třeba poukázat na skutečnost, že při opakovaném vyšetřování stížností stěžovatelů státní zastupitelství považovalo za důkaz o vhodných podmínkách a absenci špatného zacházení výpovědi dalších pacientů nemocnice, aniž by uvedlo, že se tyto pacienti podrobili psychiatrickému a psychologickému vyšetření. V případě těchto osob, léčených v nemocnici stejně jako stěžovatelé, se zjevně neobjevila žádná pochybnost ohledně jejich schopnosti plně vnímat, co se dělo, a tedy ani o věrohodnosti jejich výpovědí.

97. Podle názoru Soudu skutečnost, že státní zastupitelství i soudy použily duševní postižení dvou různých osob jako důvod pro odložení věci a zamítnutí jejich stížností, spolu s obavami Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením „o neúčinnosti a nedostatečnosti systému stížností, průtahů ve vyšetřování a nedostatečnou kontrolou nad institucemi“, jednoznačně ukazuje, že se nejednalo o ojedinělý případ selhání státních orgánů při ochraně tělesné integrity a důstojnosti stěžovatelů, nýbrž o přetrvávající diskriminační praxi vůči osobám s psychickým postižením.

98. Na závěr Soud konstatuje, že Rada rovněž shledala nedostatek vhodného zázemí pro pacienta s postižením (prvního stěžovatele) v souvislosti s přístupem k lékařským službám. Toto rozhodnutí podporuje vlastní zjištění Soudu ohledně údajného diskriminačního zacházení.

99. V projednávané věci tedy došlo k porušení čl. 14 ve spojení s čl. 3 Úmluvy.

(...)

VÝROK

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. *Prohlašuje* většinou hlasů stížnost za přijatelnou;
2. *Rozhoduje* šesti hlasy proti jednomu, že došlo k porušení čl. 3 ve vztahu k materiálním podmínkám;
3. *Rozhoduje* šesti hlasy proti jednomu, že došlo k porušení čl. 3 ve vztahu k vyšetřování stížností stěžovatelů;

4. *Rozhoduje* jednomyslně, že nedošlo k porušení čl. 3 ve vztahu ke špatnému zacházení s prvním stěžovatelem;

5. *Rozhoduje* šesti hlasy proti jednomu, že došlo k porušení čl. 14 ve spojení s čl. 3;

6. *Rozhoduje* šesti hlasy proti jednomu, že není nutné posuzovat stížnost dle čl. 8 samostatně nebo ve spojení s čl. 14;

7. *Rozhoduje* šesti hlasy proti jednomu, že

(a) žalovaný stát je povinen každému ze stěžovatelů zaplatit ve lhůtě tří měsíců částku 7 500 EUR (sedm tisíc pět set eur) ... jako náhradu nemajetkové újmy;

(...)

8. *Zamítá* jednomyslně ve zbývajících částech návrh stěžovatelů na spravedlivé zadostiučinění.

(...)

(Zpracovala Mgr. Tereza Zindulková)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PRVNÍ SEKCE
16. 5. 2024
VĚC MÁRIA SOMOGYI PROTI MAĎARSKU
(rozsudek ve věci Mária Somogyi proti Maďarsku,
stížnost č. 15076/17)

Řízení na ochranu osobnosti zahájené obcí nesledovalo legitimní cíl

Dotčený článek Úmluvy:
čl. 10

Odkazy na českou právní úpravu:
čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod
čl. 17 Listiny základních práv a svobod
§ 81–83 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Klíčová slova:
Internet – ochrana pověsti – řízení na ochranu osobnosti – svoboda projevu/sdělovací prostředky – svoboda rozšiřovat informace – zásah

Autorský komentář:

Rozhodnutí navazuje na četnou judikaturu Soudu, která se týká problematiky ochrany pověsti právnických osob, jak soukromoprávních, tak veřejnoprávních. Soud v kontextu této věci uvedl, že ochrana pověsti právnických osob spadá pod čl. 10 Úmluvy, tedy svobodu projevu. Omezení svobody projevu, a tudíž ochrana pověsti, je možná, pokud je omezení stanoveno zákonem, je nezbytné v demokratické společnosti a sleduje jeden z legitimních cílů uvedených v čl. 10 odst. 2 Úmluvy.

Dle rozsudku ve věci Steel a Morris proti Spojenému království (rozsudek ze dne 15. 2. 2005, č. 68416/01) existuje u právnických osob legitimní „zájem na ochranu obchodního úspěchu a životaschopnosti společností v zájmu akcionářů a zaměstnanců, ale také v zájmu širšího hospodářského blaha“. U právnických osob ve veřejné sféře tomu tak však není – ty totiž zpravidla dokáží lépe reagovat na kritiku a veřejné mínění. Přiznání ochrany jejich „obchodní pověsti“ by proto mohlo vážně ohrozit svobodu projevu médií. Ve věci Lombardo a ostatní proti Maltě (rozsudek ze dne 24. 4. 2007, č. 7333/06) Soud konstatoval, že opatření zakazující výroky kritizující jednání nebo opomenutí voleného orgánu lze odůvodnit legitimním cílem stanoveným Úmluvou, a sice „ochran[ou] práv nebo pověstí jiných“, pouze za výjimečných okolností. Soukromoprávní právnické osoby spoléhají na svou dobrou pověst, aby nalákaly zákazníky a vykázaly zisk. Veřejnoprávní osoby však fungují za účelem veřejného blaha, slouží společnosti a jsou financovány z peněz daňových poplatníků.

Hlavním závěrem Soudu v této věci bylo konstatování, že řízení na ochranu osobnosti zahájené právnickou osobou, která vykonává veřejnou moc, nelze obecně považovat za řízení sledující legitimní cíl „ochrany pověsti ... jiných“ ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Na druhou stranu žalobu na ochranu osobnosti mohou svým vlastním jménem podat jednotliví členové veřejného

orgánu, kteří jsou snadno identifikovatelní. Jelikož se ale věc týkala obecního majetku a žalobu podala obec jako veřejnoprávní právnická osoba, Soud uzavřel, že původní řízení nesledovalo legitimní cíl stanovený v čl. 10 Úmluvy a konstatoval porušení tohoto článku vůči stěžovatelce ze strany obce.

V českém právním řádu je ochrana dobré pověsti právnické osoby rovněž zaručena v rámci práva na svobodu projevu v čl. 17 Listiny základních práv a svobod (tj. „[s]vobodu projevu [...] lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, [...]“). V kontextu české rozhodovací praxe lze upozornit na nedávný nálezn Ústavního soudu ze dne 15. 1. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 26/24, kterým bylo konstatováno, že právníkům osobám svědčí i právo na ochranu dobré pověsti zakotvené v čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. V nálezu plénum konstatovalo, že ačkoli lidská důstojnost a osobní čest náleží pouze fyzickým osobám, kategorii dobré pověsti a jména lze vztáhnout i na právnické osoby, neboť dobrá pověst je zásadní jak pro jejich bezproblémové vystupování v právních vztazích, tak i pro ochranu práv jednotlivců, kteří jsou jejich součástí. Neoprávněným zásahem do této pověsti tak může být osobě způsobena majetková i nemajetková újma. Ochrana dobré pověsti právnických osob je z tohoto důvodu aktuální i v české justiční praxi, ačkoliv se uváděný nálezn netýká výslovně veřejnoprávní korporace, neboť jeho závěry byly vysloveny v kontextu zapsaného spolku.

(Zpracovali: Mgr. Eva Koziorková, JUDr. Pavel Simon)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatelka na sociální síti Facebook sdílela příspěvek, který vyzýval obyvatele obce Tata k účasti na demonstraci. Ta se měla konat z důvodu, že obec údajně prodala místnímu podnikateli obecní historickou budovu za cenu pod tržní hodnotou. Podnikatel navíc následně tuto budovu obecním orgánům pronajal nazpátek za přemrštěnou cenu. Ve facebookovém příspěvku stálo, že tímto jednáním bylo obyvatelstvo obce Tata okradeno. Stěžovatelka rovněž k příspěvku přidala vlastní komentář, ve kterém zpochybnila výši výdajů obce na novou budovu pro matriku. Obec Tata a spojený obecní orgán obce Tata podaly vůči stěžovatelce žalobu na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkové újmy pro šíření nepravdivých informací a poškození pověsti obce. Prvoinstanční soud rozhodl ve prospěch žalobců. Opřel se o judikaturu maďarského Ústavního soudu, dle níž sice státní instituce nedisponují základními právy, případ se však dle něj netýkal výkonu veřejné moci, nýbrž výkonu vlastnického práva, a z tohoto důvodu měli žalobci nárok na ochranu. Dle prvoinstančního soudu bylo třeba omezit svobodu projevu stěžovatelky za účelem ochrany veřejné důvěry ve státní instituce, jelikož tvrzení na sociální síti Facebook byla dostatečně vážná na to, aby poškodila dobrou pověst žalobců. Uložil proto stěžovatelce povinnost zaplatit náhradu újmy ve výši 280 EUR (tj. 140 EUR každému z žalobců). Soudy vyšších instancí rozhodnutí potvrdily, ale snížily výši náhrady újmy na 28 EUR.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

17. Stěžovatelka tvrdila, že rozhodnutí vnitrostátních soudů, kterým jí byla uložena finanční sankce za sdílení facebookového příspěvku třetí osoby, porušilo čl. 10 Úmluvy znějící takto:

1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

(...)

B. Věcné posouzení

(...)

2. Posouzení Soudu

28. Mezi stranami nebylo sporné, že rozsudky maďarských soudů představovaly zásah do práva stěžovatelky na svobodu projevu a že tento zásah měl právní základ ve vnitrostátním právu; strany se však neshodly na tom, zdali tento zásah sledoval „legitimní cíl“ ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy a zdali byl tomuto cíli přiměřený.

29. Soud zopakoval, že výčet legitimních cílů stanovený v čl. 10 odst. 2 Úmluvy je taxativní. Striktně vzato tento odstavec poskytuje – jako výjimku vzhledem k její zvláštní roli ve společnosti – ochranu pouze jedné složce veřejné moci, a to moci soudní (bližší viz rozsudek velkého senátu ze dne 23. 4. 2015, Morice proti Francii, č. 29369/10, body 128–130).

30. Soud již dlouhodobě zastává názor, že právo na ochranu pověsti je právem chráněným čl. 8 Úmluvy jako součástí práva na respektování soukromého života. Pojem „soukromý život“, který zahrnuje rovněž fyzickou a psychickou integritu osoby, je široký a nelze jej vymezit vyčerpávajícím způsobem. Aby však bylo možné uvažovat o použití čl. 8 Úmluvy, musí zásah do pověsti osoby dosáhnout určité míry závažnosti a [být proveden] způsobem, který zasahuje do práva na respektování soukromého života určité osoby (s dalšími odkazy viz rozsudek velkého senátu ze dne 27. 6. 2017, Medžlis Islamske Zajednice Brčko a ostatní proti Bosně a Hercegovině, č. 17224/11, bod 76).

31. Použitelnost pojmu „ochran[a] pověsti ... jiných“ v čl. 10 odst. 2 Úmluvy však není omezena pouze na fyzické osoby, navzdory rozdílu mezi zájmy právnické osoby na dobré pověsti a pověsti jednotlivce jako člena společnosti. Zatímco ve druhém případě může jít o dopad na důstojnost člověka, v prvně uvedeném případě tento morální rozměr absentuje (viz rozsudek ze dne 8. 9. 2020, OOO Regnum proti Rusku, č. 22649/08, bod 66).

32. Soud uznal, že existuje legitimní „zájem na ochranu obchodního úspěchu a životaschopnosti společnosti v zájmu akcionářů a zaměstnanců, ale také v zájmu širšího hospodářského blaha“ (viz rozsudek ze dne 15. 2. 2005, Steel a Morris proti Spojenému království, č. 68416/01, bod 94; a rozsudek ze dne 19. 7. 2011, Uj proti Maďarsku, č. 23954/10, bod 22). Avšak co se týče veřejných orgánů usilujících o právní ochranu své dobré pověsti, Soud ve věci Steel a Morris (cit. výše, bod 40) poukázal na právní předpisy Anglie a Walesu, podle nichž „místní orgány, státem vlastněné korporace a politické strany ... [nemůžou] podat žalobu na ochranu osobnosti, jelikož je ve veřejném zájmu, aby demokraticky zvolená organizace nebo orgán řízený takovou

organizací byly otevřeny bezprostřední veřejné kritice“. V souvislosti se zveřejňováním informací médii Soud naznal, že ochrana orgánů výkonné moci státu, které dokážou díky svým schopnostem v oblasti styků s veřejností reagovat na jakákoli nepříznivá tvrzení „veřejného mínění“, před kritikou z médií tím, že jim je přiznána ochrana jejich „obchodní pověsti“, by mohla vážně narušit svobodu těchto médií. Skutečnost, že by orgány výkonné moci mohly podávat žaloby pro ochranu osobnosti proti členům sdělovacích prostředků, by pro média představovala nadměrnou a nepřiměřenou zátěž a mohla mít nevyhnutelný, odrazující účinek na jejich schopnost plnit roli zprostředkovatele informací a veřejného hlídacího psa (viz *mutatis mutandis* rozsudek ze dne 31. 7. 2007, Dyuldin a Kislov proti Rusku, č. 25968/02, bod 43).

33. Podobně ve věci Lombardo a ostatní proti Maltě (rozsudek ze dne 24. 4. 2007, č. 7333/06, bod 50) Soud konstatoval, že opatření zakazující výroky kritizující jednání nebo opomenutí voleného orgánu lze odůvodnit „ochran[ou] práv nebo pověstí jiných“ pouze za výjimečných okolností.

34. Ve věci Romanenko a ostatní proti Rusku (rozsudek ze dne 8. 10. 2009, č. 11751/03, bod 39), která se týkala oddělení správy soudu jakožto veřejného orgánu, Soud uznal, „že mohou existovat oprávněné důvody pro rozhodnutí, že veřejné orgány by neměly mít samy aktivní legitimaci k podání žaloby na ochranu osobnosti.“

35. V případech, kdy mezi stranami nešlo o spor o existenci legitimního cíle, se Soud při zkoumání stížností podle čl. 10 vyplývajících z řízení na ochranu osobnosti zaměřil na posouzení přiměřenosti zásahu, a to v řízeních zahájených obecní radou (viz rozsudek ze dne 22. 1. 2015, Pinto Pinheiro Marques proti Portugalsku, č. 26671/09, body 39–47), vazební věznicí a jejími dvěma pracovníky (viz rozsudek ze dne 4. 4. 2013, Reznik proti Rusku, č. 4977/05, body 41–51), Úřadem hlavního vojenského prokurátora Ruska (viz rozsudek ze dne 3. 10. 2017, Novaya Gazeta a Milashina proti Rusku, č. 45083/06, bod 62), volební komisí, výkonným orgánem subjektu Ruské federace a regionální pobočkou strany Jednotné Rusko (viz rozsudek ze dne 17. 4. 2018, Ostanina proti Rusku, č. 22169/11) a výkonným orgánem subjektu Ruské federace (viz rozsudek ze dne 8. 10. 2019, Margulev proti Rusku, č. 15449/09, bod 45; a rozsudek ze dne 23. 6. 2020, Kommersant a ostatní proti Rusku, č. 37482/10 a 37486/10).

36. Ve věci OOO Memo (cit. výše, body 44 a 46) měl Soud za to, že orgány výkonné moci, kterým byly svěřeny státní pravomoci, se podstatně liší od právnických osob, včetně veřejných anebo státem vlastněných korporací, které se účastní hospodářské soutěže na trhu, v tom, že zatímco právnické osoby se spoléhají na svou dobrou pověst s cílem přilákat zákazníky a dosáhnout zisku, orgány výkonné moci existují proto, aby sloužily veřejnosti, a jsou financovány daňovými poplatníky. Vzhledem ke své roli v demokratické společnosti se zájmy orgánu výkonné moci, kterému byly svěřeny státní pravomoci, na udržení dobré pověsti podstatně liší jak od práva na dobrou pověst fyzických osob, tak od zájmů na dobré pověsti právnických osob, soukromých či veřejných, které si navzájem konkurují na trhu.

37. Soud tudíž rozhodl, že občanskoprávní řízení na ochranu osobnosti zahájené právnickou osobou, která vykonává veřejnou moc, nelze obecně považovat za řízení sledující legitimní cíl „ochrany pověsti ... jiných“ ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Nevyloučil však možnost, že by jednotliví členové veřejného orgánu, kteří by byli „snadno identifikovatelní“ vzhledem k omezenému počtu jeho členů a povaze tvrzení vznesených proti nim, mohli být oprávněni podat žalobu na ochranu osobnosti individuálně svým vlastním jménem (viz OOO Memo, cit. výše, bod 47).

38. Na základě výše uvedených úvah považoval Soud za vhodné stanovit, zdali tvrzený zásah, tj. civilní žaloba týkající se osobnostních práv podaná obcí Tata a spojeným obecním orgánem obce Tata proti stěžovateli, fyzické osobě, za sdílení facebookového příspěvku, sledovala legitimní cíl „ochrany pověsti ... jiných“ ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy.

39. Soud vzal na vědomí odůvodnění vrchního soudu v Tatě, který poukázal na judikaturu maďarského Ústavního soudu, podle níž veřejné orgány nedisponují základními právy. Dle prvostupňového soudu však tato zásada nebyla pro okolnosti případu stěžovatelky relevantní, neboť žalobci nevykonávali svou veřejnou moc, nýbrž své vlastnické právo.

40. Soud poukázal na to, že výrok, za který byla stěžovatelka shledána odpovědnou, se týkal jednání obecní správy. Žalobci ve vnitrostátních řízeních byli obec Tata a spojený obecní orgán obce Tata.

41. Dotčený prodej se netýkal majetku v soukromém vlastnictví nebo přímých hospodářských činností, nýbrž správy obecního majetku a užívání veřejných prostředků. Navzdory odůvodnění vnitrostátních soudů není Soud přesvědčen, že měla obec „zájem na ochranu obchodního úspěchu a životaschopnosti“, ať už „v zájmu akcionářů a zaměstnanců“, anebo „v zájmu širšího hospodářského blaha“ (viz Steel a Morris, cit. výše, bod 94; srov. OOO Memo, cit. výše, bod 48), který by zasluhoval právní ochranu. Obec není subjektem soutěžícím na trhu s nemovitostmi, který by se snažil maximalizovat své zisky přilákáním zákazníků. I v rámci výkonu svého vlastnického práva měla sloužit veřejnosti a byla financována daňovými poplatníky.

42. Nelze rovněž tvrdit, že členové obce byli „snadno identifikovatelní“ (srov. rozsudek ze dne 29. 3. 2001, Thoma proti Lucembursku, č. 38432/97, bod 56; a rozsudek ze dne 3. 4. 2012, Kaperzyński proti Polsku, č. 43206/07, bod 61) vzhledem k tomu, že původní příspěvek sdílený stěžovatelkou ani její vlastní komentář se netýkaly údajného protiprávního jednání žádných identifikovaných nebo identifikovatelných zaměstnanců. V každém případě byla žaloba na ochranu osobnosti podaná právníckými osobami jako takovými, a nikoli jejich jednotlivými členy.

43. Soud proto shledal, že řízení na ochranu osobnosti zahájené obcí Tata proti stěžovateli nesledovalo žádný z legitimních cílů uvedených v čl. 10 odst. 2 Úmluvy. V případě, kdy je prokázáno, že zásah nesledoval legitimní cíl, není třeba dále zkoumat, zdali byl rovněž „nezbytný v demokratické společnosti“.

44. Z toho vyplývá, že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy (...)

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

1. *prohlašuje* stížnost za přijatelnou;

2. *rozhoduje*, že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy;

(...)

(Zpracovala: Mgr. Eva Kozíorková)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA ČTVRTÁ SEKCE

3. 12. 2024

VĚC M. Ș. D. PROTI RUMUNSKU (rozsudek ve věci M. Ș. D. proti Rumunsku, stížnost č. 28935/21)

**Právo na respektování soukromého života v kontextu zveřejnění intimních fotografií
stěžovatelky jejím bývalým partnerem z důvodu pomsty**

Dotčené články Úmluvy:

čl. 8

čl. 14

Odkazy na českou právní úpravu:

čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

§ 175 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 181 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 2 odst. 3, 4, 15 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

§ 34 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Klíčová slova:

Pornografie – povinnost vytvořit regulační rámec – pozitivní závazky – právo na respektování soukromého života – přiměřená délka trestního řízení – promlčení trestního stíhání/promlčení trestu – účinné vyšetřování – zastavení řízení

Autorský komentář:

V této věci se Soud zabýval jednak právním posouzením skutku páchaného v kyberprostoru, z něhož stěžovatelka jeho pachatele vinila, a jednak účinným vyšetřováním, neboť průtahy v trestním řízení vedly až k promlčení trestní odpovědnosti. Zajímavá je v této věci právě problematika možnosti právního posouzení, a tedy i postihu pachatele, resp. otázka, zda došlo k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu, případně jakého. Soud poukazoval na možnost posoudit trestný čin jako tzv. „počítačové padělání“, když pachatel intimní fotografie, jež mu stěžovatelka dobrovolně předala v době důvěrného osobního vztahu, šířil, a tak poskytoval dalším osobám, zřejmě z pomsty vůči ní po jejich rozchodu, a to prostřednictvím několika falešných účtů na Facebooku, u nichž použil identity některých jejích přátel. Rovněž je s jejím jménem a telefonním číslem zveřejnil na několika webových stránkách nabízejících eskortní služby, na což reagovaly neznámé osoby žádající od stěžovatelky sexuální služby. Uvedená skutková zjištění, i přesto, že nejsou dostatečně podrobná pro konkrétnější posouzení, svědčí podle Soudu o tom, že šlo o online obtěžování, které je „v současné době uznáváno jako aspekt násilí na ženách a dívkách a může mít různé formy, jako je narušení soukromého života online“. Rovněž vymezil, že „činy online násilí zahrnující zveřejnění intimních fotografií obětí s úmyslem upoutat pozornost jejich rodiny a přátel za účelem jejich ponížení a degradace ... jsou dostatečně závažné, aby vyžadovaly trestněprávní reakci ze strany vnitrostátních orgánů.“ V takových případech není občanskoprávní prostředek, který by v méně závažných situacích mohl být představován za dostatečný, schopen dosáhnout účinné nápravy. V této souvislosti se

Soud opírá o své rozsudky ze dne 11. 2. 2020, Buturugă proti Rumunsku, č. 56867/15, bod 74; a ze dne 14. 9. 2021, Volodina proti Rusku (č. 2), č. 40419 (viz body 118 a 121 překladu rozhodnutí níže).

Toto rozhodnutí, v němž Soud dospěl k závěru o porušení čl. 8 Úmluvy, protože v rozhodné době neměl žalovaný stát (Rumunsko) zaveden adekvátní trestněprávní rámec, který by mohl stěžovatelce poskytnout nezbytnou ochranu před konkrétními činy, se může v určitém směru dotýkat i naší právní úpravy, která v tomto směru též nenabízí jednoznačnou možnost, zda by mohl být takovýto čin trestněprávně postižen.

Uvedené úvahy a tvrzení Soudu, zejména i poukaz na jeho dřívější judikaturu a z ní plynoucí závěry, vyvolávají důvodné otázky, zda v našem právním řádu lze najít adekvátní skutkovou podstatu, která by byla schopna postihnout trestní odpovědnost pachatele za uvedený čin, a to s ohledem na to, že obětí tohoto činu byla dospělá žena (stěžovatelce již bylo 18 let). Soud poukazyval na možnost „počítačového padělání“, za něž se v informatice považují podvodné aktivity, kdy jsou komunikace nebo data odesílána z falešného zdroje, který se tváří jako legitimní. V tomto smyslu jde o určitou formu podvodného jednání, jehož navíc pachatel zneužil tím, že k nim uvedl i identifikaci stěžovatelky, důsledkem čehož byla vystavena nepříznivé situaci, a proto by bylo možné uvažovat o poškození cizích práv podle § 181 tr. zákoníku, jež by mohlo za splnění dalších znaků tohoto trestného činu na uvedený případ dopadat. Vzhledem k tomu, že důvodem činu pachatele byla snaha o narušení klidného a spokojeného osobního života stěžovatelky, a to hrubým zneužitím z její strany mu dobrovolně svěřených fotografií obsahující intimní (důvěrné) záběry, jež šířil bez jejího souhlasu, mohlo by se toto jednání dotýkat i skutkové podstaty porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí podle § 183 tr. zákoníku, jemuž by odpovídalo to, že došlo k neoprávněnému porušení „tajemství“ fotografií uložených v počítačovém systému tím, že je pachatel zveřejnil. Problém by zřejmě činilo posouzení, zda šlo u intimních fotografií o „tajemství“, ale jinak by tato právní kvalifikace za stávající právní úpravy na danou problematiku mohla dopadat.

Uvedené skutečnosti mohou vést k úvahám *de lege ferenda* o nové skutkové podstatě, která by postihovala takovéto zásahy do soukromé sféry dospělé osoby představující „aspekt násilí na ženách a dívkách“, jenž může mít různé formy, které vedou k „narušení soukromého života online“. Pro uvedené svědčí též závěr Soudu předkládaného rozhodnutí v bodě 126, v němž zopakoval, „že jak veřejný zájem, tak zájem na ochraně zranitelných obětí před trestnými činy porušujícími jejich fyzickou nebo psychickou integritu vyžadují, aby byl k dispozici prostředek nápravy umožňující identifikaci pachatele a jeho postavení před soud“.

(JUDr. Milada Šámalová)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatelka, které bylo v létě 2016 osmnáct let, navázala s tehdy dvacetiletým V. C. A. krátký romantický vztah. V jeho průběhu zaslala V. C. A. své intimní fotografie. Po skončení vztahu, k němuž došlo zhruba v polovině října 2016, V. C. A. vytvořil několik falešných účtů na Facebooku, přičemž použil identity některých jejích přátel. Z těchto účtů pak šířil stěžovatelčiny intimní fotografie. V. C. A. je poslal stěžovatelčině bratrovi, strýci a blízkým přátelům jejího bratra. Dále je také spolu s jejím jménem a telefonním číslem zveřejnil na několika webových stránkách nabízejících eskortní služby, v důsledku čehož začaly stěžovatelku kontaktovat

neznámé osoby žádající sexuální služby. Se svým jednáním V. C. A. skončil až ke konci listopadu 2016.

Již 31. 10. 2016 však stěžovatelka podala na V. C. A. na policejní stanici č. 8 v Bukurešti (dále jen „BPS 8“) trestní oznámení, v němž popsala okolnosti svého případu. Podle oficiálních záznamů byly převážně telefonické pokusy o kontaktování stěžovatelky ze strany policie v období od 25. 12. 2016 do 10. 8. 2018 z velké části neúspěšné. Začátkem května 2017, tedy více než 6 měsíců od podání trestního oznámení, zahájila BPS 8 vyšetřování pro trestné činy vyhrožování a narušení soukromého života bez určení podezřelé osoby. Stěžovatelka i V. C. A. byli koncem srpna 2018 vyslechnuti na BPS 8, přičemž V. C. A. přiznal, že výše zmíněným osobám zaslal stěžovatelčiny intimní fotografie a zároveň je spolu s jejím jménem a telefonním číslem uveřejnil na stránkách eskortních služeb.

V prosinci 2018 podala stěžovatelka ke státnímu zastupitelství stížnost na policistu I. T. A. z BPS 8, přičemž mimo jiné tvrdila, že jí opakovaně volal za účelem předvolání, dokonce jí vjel autem do cesty a vyhrožoval ukončením trestního stíhání nebo uložením pokuty, pokud neuposlechne předvolání. Zároveň ji měl odrazovat od toho, aby se nechala právně zastoupit. Tvrdila, že ji předvolal na policii ve stejnou dobu jako V. C. A., přestože jej žádala o opak, a pokoušel se ji přesvědčit, aby své trestní oznámení stáhla. Stížnost proti policistovi zůstala bez výsledku.

V prosinci 2018 se stěžovatelka nechala zastoupit právníkem a ve stejném období o jejím případě vyšel internetový článek popisující „ironický přístup“ vnitrostátních orgánů, který vyvolal veřejný protest na podporu stěžovatelky.

Brzy poté byl případ stěžovatelky z důvodu nepřislušnosti BPS 8 postoupen na kriminální vyšetřovací službu Generálního ředitelství bukurešťské policie (dále jen „SIC“). V únoru 2019 stěžovatelka požádala o rozšíření vyšetřování o další trestné činy, a to počítačové padělání, obtěžování a podněcování k obtěžování a vyhrožování. V dubnu 2019 SIC rozhodl, že část trestního řízení týkající se trestného činu narušení soukromého života by měla být dále vedena proti V. C. A. osobně (nikoli již proti neznámé osobě). V listopadu státní zastupitelství rozšířilo trestní stíhání vedené proti V. C. A. o trestný čin počítačového padělání. Koncem listopadu 2019 rozhodl okresní soud z podnětu stěžovatelky o tom, že délka vyšetřování je nepřiměřeně dlouhá, a nařídil státnímu zastupitelství jej do čtyř měsíců ukončit.

V polovině ledna 2020 navrhla SIC vyšetřování uzavřít. Tento návrh státní zastupitelství přijalo. Rozhodlo, že nebyly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu obtěžování. Zároveň již uplynula promlčecí lhůta s ohledem na tento trestný čin a trestný čin vyhrožování. Dále se ztotožnilo s názorem SIC, že znaky skutkové podstaty trestného činu narušení soukromého života nebyly naplněny kvůli tomu, že V. C. A. získal stěžovatelčiny fotografie zákonným způsobem. S ohledem na trestný čin počítačového padělání rozhodlo o upuštění od trestního stíhání, jelikož to podle něj mělo být prospěšné pro stěžovatelku, protože obžalování V. C. A. by mohlo vést k prodloužení řízení a stěžovatelka by byla nucena znovu prožít své negativní zkušenosti. Obžaloba V. C. A. by navíc vedla k jeho excesivní penalizaci. V. C. A. a stěžovatelka byli studenti, kteří neměli mnoho životních zkušeností. Navíc stěžovatelka měla zasíláním svých fotografií V. C. A. sama podstatným způsobem přispět k tomu, že byl jejich vztah „zaměřený na zvýšenou sexualitu“. Podle státního zastupitelství navíc měl být motiv V. C. A. dětinský – pomsta vyvolaná žárlivostí. Stěžovatelce dále vytklo, že nereagovala na prvotní výzvy vyšetřujících orgánů, kdežto V. C. A. s orgány spolupracoval. Státní zastupitelství považovalo veřejnou omluvu V. C. A. a vykonání obecně prospěšných prací za dostačující.

Stěžovatelka se proti rozhodnutí státního zastupitelství bránila před nadřízeným státním zástupcem i soudem. Okresní soud jí vyhověl až na základě podaného mimořádného opravného prostředku a vrátil věc státnímu zastupitelství k pokračování ve vyšetřování. Naznal, že bylo porušeno stěžovatelčino právo na rovnost zbraní a že existuje důvodné podezření, že se V. C. A. trestné činnosti dopustil. Nesouhlasil se závěrem státního zastupitelství, že není ve veřejném zájmu pokračovat ve vyšetřování proti V. C. A. Jeho jednání bylo naopak podle okresního soudu vysoce nebezpečné, výrok státního zastupitelství ohledně toho, že sama stěžovatelka přispěla k proměně vztahu na „zaměřený na zvýšenou sexualitu“ označil za nesrozumitelný. Za pochopitelné však označil vyhýbavé chování stěžovatelky, která byla v té době neustále obtěžována velkým množstvím hovorů a zpráv od neznámých osob, které vyhledávaly sexuální služby.

V lednu 2022 však státní zastupitelství opět uzavřelo trestní stíhání s ohledem na trestný čin počítačového padělání, jelikož měl být mimořádný opravný prostředek stěžovatelky odmítnut pro nepřipustnost. V. C. A. navíc splnil povinnosti, které mu byly uloženy. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno i nadřízeným státním zástupcem. Okresní soud sice ve svém následném rozhodnutí konstatoval, že státní zastupitelství v rozporu se zákonem nejednalo v souladu s jeho dřívějšími pokyny, avšak vyšetřování trestného činu počítačového padělání muselo být uzavřeno vzhledem k uplynutí promlčecí lhůty v listopadu 2021.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. ÚVODNÍ POZNÁMKY

97. Soud úvodem poznamenává, že některé výroky stěžovatelky v její prvotní stížnosti k Soudu lze vyložit tak, že by návrh státního zastupitelství týkající se trestného činu počítačového padělání nemusel spadat do rozsahu této stížnosti. S ohledem na (i) tvrzení stěžovatelky předložené vnitrostátním orgánům a jejich závěry ... (ii) povahu a rozsah námitek vznesených před Soudem (viz body 100 a 160 níže) a (iii) spletitou provázanost mezi dotčeným trestným činem a těmito námitkami má za to, že by měl posoudit kontext a situaci, které jsou předmětem stížnosti, jako celek.

98. Vláda nevznesla žádné výslovné připomínky ani námitky týkající se sporných tvrzení stěžovatelky (srov. rozsudek velkého senátu ze dne 20. 3. 2018, Radomilja a ostatní proti Chorvatsku, č. 37685/10 a 22768/12, body 98 a 126). Obě strany se naopak ve velké míře opíraly o závěry státního zastupitelství a opatření navržená v souvislosti s dotčeným trestným činem a diskutovaly o nich ...

II. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 6 A 8 ÚMLUVY

99. S odkazem na čl. 8 Úmluvy stěžovatelka namítala, že vnitrostátní orgány účinně neochránily její právo na respektování soukromého života a právo na intimitu v souvislosti s jednáním V. C. A., které spočívalo ve (i) zveřejnění jejích intimních fotografií na webových stránkách eskortních služeb spolu s jejím jménem, telefonním číslem a adresou bydliště a (ii) šíření těchto fotografií jak její rodině a přátelům, tak veřejně prostřednictvím sociální sítě Facebook tím, že se ze zlé vůle vydával za některé z přátel stěžovatelky nebo za samotnou stěžovatelku ..., a to i přesto, že podle příslušné vnitrostátní právní úpravy platné v dané době a podle Úmluvy byly povinny tak učinit. Vnitrostátní orgány (i) nesprávně vyložily a uplatnily vnitrostátní právní úpravu, jejímž cílem bylo chránit práva a svobody zaručené čl. 8 Úmluvy, konkrétně čl. 226

trestního zákoníku, (ii) úmyslně a ze zlé vůle provedly neúčinné vyšetřování a (iii) nerespektovaly relevantní vnitrostátní doktrínu a praxi.

Podle čl. 6 Úmluvy stěžovatelka namítala, že vnitrostátní orgány porušily její právo na přístup k soudu, právo na nestranný soud a právo na řízení v přiměřené lhůtě. Stěžovatelka nemohla podat soukromoprávní žalobu proti V. C. A., protože orgány částečně uzavřely trestní vyšetřování bez vznesení obžaloby a v době, kdy již uplynula promlčecí lhůta pro samostatnou žalobu z práva občanskoprávních deliktů. Kromě toho nebyl soudce C. B. v přípravném řízení nestranný, protože dne 30. 7. 2020 již vyjádřil svůj názor na rozhodnutí státního zastupitelství ze dne 10. 6. 2020 o ukončení trestního stíhání v příslušné části. A konečně trestní řízení proti V. C. A. bylo neúměrně dlouhé z důvodů, které nemohly být přičítány stěžovateli.

100. Soud bere na vědomí, že výše uvedené námitky se týkají tvrzeného porušení pozitivního závazku vnitrostátních orgánů účinně chránit stěžovatelku před protiprávním veřejným šířením jejích intimních fotografií ze strany V. C. A., včetně provedení účinného vyšetřování okolností jejího případu. Jelikož Soudu přísluší provádět právní kvalifikaci skutkových okolností případu (viz rozsudek Radomilja a ostatní, cit. výše, body 114 a 126), má za to, že je třeba je posoudit pouze podle čl. 8 Úmluvy, který zní:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

(...)

B. Věcné posouzení

(...)

2. Posouzení Soudu

(a) Obecné zásady

115. Soud opakuje, že pojem „soukromý život“ ve smyslu čl. 8 je široký pojem, který nelze vyčerpávajícím způsobem definovat a jenž zahrnuje také fyzickou a psychickou integritu osoby (viz rozsudek velkého senátu ze dne 25. 6. 2019, Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku, č. 41720/13, bod 126, s dalšími odkazy). Dále zahrnuje aspekty týkající se osobní identity, jako je jméno, podoba nebo vyobrazení osoby, a právo kontrolovat použití tohoto vyobrazení (viz rozsudek velkého senátu ze dne 17. 10. 2019, López Ribalda a ostatní proti Španělsku, č. 1874/13 a 8567/13, body 87–89). Tělo člověka navíc představuje intimní aspekt soukromého života (viz rozsudek ze dne 22. 7. 2003, Y. F. proti Turecku, č. 24209/94, bod 33; a rozsudek Nicolae Virgiliu Tănase, cit. výše, bod 126).

116. Cílem čl. 8 je v podstatě ochrana jednotlivce před svévolným zásahem orgánů veřejné moci. Toto ustanovení však stát nezavazuje pouze k zdržení se takového zásahu; kromě tohoto primárně negativního závazku existují i pozitivní závazky, které jsou neodmyslitelnou součástí účinného respektování soukromého života. Tyto závazky mohou zahrnovat přijetí opatření určených k zajištění respektování soukromého života i ve sféře vztahů mezi jednotlivci (viz

mimo jiné rozsudek velkého senátu ze dne 12. 11. 2013, Söderman proti Švédsku, č. 5786/08, bod 78; a rozsudek Nicolae Virgiliu Tănase, cit. výše, bod 125).

117. Volba prostředků k zajištění souladu s čl. 8 Úmluvy v oblasti vztahů mezi jednotlivci je v zásadě záležitostí, která spadá do prostoru pro uvážení smluvních států – bez ohledu na to, zda se jedná o pozitivní nebo negativní závazky států. Existují různé způsoby, jak zajistit respektování soukromého života, a povaha závazku států bude záviset na konkrétním aspektu soukromého života, o který se jedná. Pokud je v sázce zvláště důležitý aspekt existence nebo identity jednotlivce nebo pokud se dotčené činnosti týkají nejintimnějšího aspektu soukromého života, je prostor států pro uvážení odpovídajícím způsobem zúžen (viz rozsudek Söderman, cit. výše, bod 79, s dalšími odkazy).

118. V oblasti násilí páchaného jednotlivci mezi sebou Soud klasifikoval činy online násilí, online obtěžování a vydávání se za jinou osobu ze zlé vůle jako formy násilí na ženách a dětech, které mohou vzhledem k jejich zranitelnosti narušit jejich fyzickou a psychickou integritu [viz rozsudek ze dne 2. 12. 2008, K. U. proti Finsku, č. 2872/02, bod 41; a rozsudek ze dne 14. 9. 2021, Volodina proti Rusku (č. 2), č. 40419/19, bod 48]. Soud poukázal na to, že „online obtěžování je v současné době uznáváno jako aspekt násilí na ženách a dívkách a může mít různé formy, jako je narušení soukromého života online ... a pořizování, sdílení a nakládání s informacemi a vyobrazeními, včetně těch intimních“ [viz rozsudek ze dne 11. 2. 2020, Buturugă proti Rumunsku, č. 56867/15, bod 74; a rozsudek Volodina (č. 2), cit. výše, bod 48].

119. Dále shledal, že online násilí, nebo „kybernásilí“, úzce souvisí s offline násilím, neboli násilím „ve skutečném životě“, a je třeba jej považovat za další aspekt komplexního jevu domácího násilí (tamtéž, bod 49). Rovněž poukázal na to, že jak mezinárodní nástroje, tak i ustálená judikatura Soudu zdůrazňují zvláštní zranitelnost obětí domácího násilí a nutnost aktivního zapojení států do jejich ochrany. Spolu s dětmi a dalšími zranitelnými jednotlivci mají zvláštní nárok na účinnou ochranu (tamtéž, bod 47, s dalšími odkazy).

120. Soud opakuje, že státy mají pozitivní závazek zavést a účinně uplatňovat systém, který trestá všechny formy domácího násilí, ať už offline nebo online, a poskytovat dostatečné záruky a přiměřená opatření na ochranu obětí domácího násilí v podobě účinného odstrašování závažného porušování jejich fyzické a psychické integrity [viz rozsudek ze dne 9. 6. 2009, Opuz proti Turecku, č. 33401/02, bod 145; a Volodina (č. 2), cit. výše, body 49 a 58]. Tento pozitivní závazek zahrnuje zejména (v některých případech podle čl. 2 nebo 3 a v jiných případech podle čl. 8 samostatně nebo ve spojení s čl. 3 Úmluvy): a) povinnost zavést a v praxi uplatňovat přiměřený právní rámec poskytující ochranu před násilím ze strany soukromých osob; b) povinnost přijmout přiměřená opatření k odvrácení skutečného a bezprostředního rizika opakujícího se násilí, o kterém orgány věděly nebo měly vědět; a c) povinnost provést účinné vyšetřování násilných činů [viz rozsudek velkého senátu ze dne 15. 6. 2021, Kurt proti Rakousku, č. 62903/15, bod 164; a rozsudek Volodina (č. 2), cit. výše, bod 49].

121. Soud rozhodl, že činy online násilí zahrnující zveřejnění intimních fotografií obětí s úmyslem upoutat pozornost jejich rodiny a přátel za účelem jejich ponížení a degradace, sledování pohybu obětí pomocí zařízení GPS a zasílání výhružek smrti prostřednictvím sociálních médií, které u nich vyvolávají úzkost, tíseň a pocit nejistoty, jsou dostatečně závažné, aby vyžadovaly trestněprávní reakci ze strany vnitrostátních orgánů. V takových případech není občanskoprávní prostředek nápravy, který by v méně závažných situacích mohl představovat vhodný prostředek nápravy, schopen dosáhnout výše uvedených cílů [viz body 119–121 výše a rozsudek Volodina (č. 2), cit. výše, bod 57, s dalšími odkazy].

(b) Uplatnění výše uvedených zásad v projednávané věci

122. Soud poukazuje na to, že strany nezpochybnily použitelnost čl. 8 na projednávanou věc a nevidí důvod k opačnému závěru. Stěžovatelka byla obětí činů spáchaných jejím bývalým intimním partnerem V. C. A. popsanych v bodě 99 výše. Soud je přesvědčen, že předmětné činy lze považovat za online obtěžování ve smyslu jeho judikatury (viz bod 118 výše).

123. Vnitrostátní orgány shledaly, byť v souvislosti s trestným činem počítačového padělání, že předmětné jednání bylo motivováno touhou V. C. A. pomstít se stěžovatelce a veřejně i v kruhu jejích přátel, rodiny a známých ji pomluvit, znevážit a ponížit, protože se od ní cítil zrazen ... Tyto činy vystavily stěžovatelku obtěžování od neznámých osob za účelem poptávání sexuálních služeb a spolu s důsledky, které tyto činy vyvolaly, mohly stěžovatelce způsobit psychické trauma a újmu a emoční nestabilitu, jakož i vyvolat u ní pocity úzkosti a strachu ... Posudky předložené Soudu potvrzují, že jednání V. C. A. a jeho důsledky vážně ovlivnily psychickou a fyzickou pohodu stěžovatelky a že měly dlouhodobý dopad na její psychické zdraví, což nakonec ovlivnilo schopnost stěžovatelky žít s ostatními lidmi a navazovat a udržovat vztahy a těšit se z nich ...

124. Soud rovněž konstatuje, že jak vnitrostátní vyšetřovací orgány, tak soudy považovaly dotčené činy, nebo alespoň jejich část, za zavrženíhodné ... a vyžadující určitou formu reakce nebo odškodnění z trestněprávního hlediska ... Okresní soud je označil za „vysoce nebezpečné“ a shledal, že porušily řadu společenských norem zaměřených na ochranu práva osoby na respektování soukromého života, včetně jejího vyobrazení a identity ... Ačkoli nebyla v předmětné době použitelná, důvodová zpráva k zákonu č. 171/2023, kterým byl novelizován a doplněn čl. 226 trestního zákoníku, rovněž dospěla k závěru, že kriminalizace takových činů byla nezbytná, aby jim byla přiznána odpovídající míra společenského stigmatu, a že občanskoprávní prostředky nápravy by za těchto okolností nebyly dostatečné k odrazení pachatelů od páchaní takových činů ...

125. S ohledem na výše uvedené a na judikaturu Soudu v této otázce (viz body 115–121 výše) je Soud přesvědčen, že jednání V. C. A., které mělo značný dopad na stěžovatelku, bylo dostatečně závažné, aby vyžadovalo trestněprávní reakci ze strany vnitrostátních orgánů. Tato povinnost vyplývá také z mezinárodních dokumentů, z nichž některé jsou pro žalovaný stát závazné ... Soud rovněž opakuje, že jak veřejný zájem, tak zájem na ochraně zranitelných obětí před trestnými činy porušujícími jejich fyzickou nebo psychickou integritu vyžadují, aby byl k dispozici prostředek nápravy umožňující identifikaci pachatele a jeho postavení před soud (viz rozsudek K. U. proti Finsku, cit. výše, bod 47; a rozsudek ze dne 9. 7. 2019, Volodina proti Rusku, č. 41261/17, bod 100). Skutečnost, že stěžovatelka mohla podle argumentace okresního soudu ... rovněž zahájit civilní řízení proti V. C. A., nelze považovat za adekvátní náhradu výše uvedeného požadavku.

126. Stěžovatelka uvedla, že vnitrostátní právní systém účinně nezakazoval ani nekrimalizoval všechny formy online obtěžování, zejména šíření (nebo hrozbu šíření) intimních snímků osoby bez jejího souhlasu, které byly údajným pachatelem získány zákonným způsobem. Kromě toho tvrdila, že vnitrostátní orgány jí neposkytly účinnou ochranu před online obtěžováním a že vyšetřování jejího případu nebylo účinné ...

127. Soud proto přezkoumá, zda žalovaný stát zavedl přiměřený trestněprávní rámec poskytující ochranu před konkrétními činy jejího bývalého partnera a zda byl způsob, jakým vnitrostátní orgány vedly vyšetřování stěžovatelčiných tvrzení, účinný.

(i) Právní rámec

128. Soud poznamenává, že vnitrostátní vyšetřovací a soudní orgány byly názoru, že v případě stěžovatelky nebyly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu narušení soukromého života, a že proto nelze použít čl. 226 odst. 2 trestního zákoníku, protože stěžovatelka zaslala své intimní fotografie V. C. A. dobrovolně ...

129. Ve svém rozsudku ze dne 24. 6. 2021 však Kasační soud konstatoval, že v době předmětných událostí panovaly ve vnitrostátní doktríně i praxi různé názory na správný výklad čl. 226 odst. 2 trestního zákoníku a že nebylo jasné, zda byly splněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu stanoveného tímto ustanovením, pokud pachatel získal intimní snímky zákonným způsobem, ale šířil je nezákonně, tedy bez souhlasu oběti.

130. Stěžovatelka podle všeho uznala, že čl. 226 trestního zákoníku jí mohl alespoň teoreticky poskytnout určitou ochranu ... Zároveň vláda tvrdila, že čl. 226 odst. 2 trestního zákoníku, jak vyložil v rozsudku ze dne 24. 6. 2021 Kasační soud ... poskytoval účinnou ochranu před násilím páchaným na ženách online – zejména zakazoval a kriminalizoval šíření intimních snímků bez souhlasu dotčené osoby, které pachatel získal zákonným způsobem, a vyhrožování takovým šířením. Výše uvedený rozsudek Kasačního soudu objasnil, že čl. 226 odst. 2 trestního zákoníku je použitelný na okolnosti podobné případu stěžovatelky ...

131. Je pravda, že rozsudek Kasačního soudu ze dne 24. 6. 2021 závazně potvrdil stanovisko vlády. Měl však pouze účinek *ex nunc* a byl vydán více než šest měsíců po skončení řízení ve věci stěžovatelky pravomocným rozsudkem soudu ...

132. Soud bere na vědomí argument vlády, že změny čl. 226 trestního zákoníku provedené zákonem č. 171/2023 poskytly obětem „revenge pornografie“ [pornografie z pomsty – pozn. překladatele], jako je stěžovatelka, adekvátní ochranu ... I kdyby však tento argument mohl být přijat ... – navzdory tvrzením stěžovatelky ... – Soud poukazuje na to, že dotčené změny nabyly účinnosti teprve v červnu 2023 (tedy poměrně dlouho poté, co všechna trestní řízení ve věci stěžovatelky skončila pravomocnými rozsudky), a proto nemohly mít na její případ žádný vliv.

133. Vzhledem k okolnostem případu Soud dospěl k závěru, že ustanovení čl. 226 trestního zákoníku ve znění platném v době předmětných událostí neposkytovala stěžovatelce v praxi dostatečnou ochranu před konkrétními činy jejího bývalého partnera.

134. Soud rovněž poznamenává, že vláda nezmínila žádná jiná trestněprávní ustanovení, která by byla schopna adekvátně chránit stěžovatelku před jednáním V. C. A. I přesto posoudí, zda jiná ustanovení než čl. 226 trestního zákoníku, na která bylo odkazováno v průběhu vnitrostátního řízení ... byla schopna poskytnout stěžovatelce účinnou ochranu.

135. Pokud jde o trestné činy vyhrožování a obtěžování nebo podněcování k obtěžování, vnitrostátní orgány rovněž zastávaly názor, že jednání V. C. A. nenaplněovalo znaky skutkové podstaty těchto trestných činů ...

136. Pokud jde o trestný čin počítačového padělání, Soud poukazuje na to, že jednání, které představovalo skutkovou podstatu tohoto trestného činu, se lišilo od skutkové podstaty trestného činu podle čl. 226 trestního zákoníku ... I za předpokladu, že trestný čin uvedený v čl. 325 trestního zákoníku mohl být použit k tomu, aby byl V. C. A. shledán odpovědným za některé činy, které mu stěžovatelka kladla za vinu ... nemohl stěžovatelce poskytnout

požadovaný druh ochrany, a to jak z hlediska formy, tak rozsahu, proti všem činům, které měl V. C. A. údajně spáchat.

137. S ohledem na výše uvedené Soud dospěl k závěru, že v rozhodné době neměl žalovaný stát zaveden adekvátní trestněprávní rámec, který by mohl stěžovatelce poskytnout nezbytnou ochranu před konkrétními činy V. C. A.

(ii) Vyšetřování

138. Pokud jde o způsob, jakým vnitrostátní orgány provedly vyšetřování tvrzení stěžovatelky, Soud opakuje, že aby bylo vyšetřování účinné, musí být rychlé a důkladné. Vnitrostátní orgány musí přijmout veškeré přiměřené kroky k zajištění důkazů týkajících se daného incidentu, včetně forenzních důkazů [viz rozsudek Volodina (č. 2), cit. výše, bod 62]. Nesplnění povinnosti vést řízení týkající se činů online násilí s náležitou péčí může vést k odpovědnosti orgánů za to, že nezajistily, aby pachatelé těchto činů byli postaveni před soud [viz rozsudek Volodina (č. 2), cit. výše, bod 67].

139. Soud v této souvislosti poznamenává, že vnitrostátní orgány zahájily vyšetřování tvrzení stěžovatelky dne 4. 5. 2017, tedy více než šest měsíců poté, co stěžovatelka podala dne 31. 10. 2016 trestní oznámení ... Vyšetřování bylo zahájeno bez označení osoby podezřelé, a to i přesto, že stěžovatelka předložila usvědčující důkazy týkající se V. C. A. ... Vnitrostátní orgány vyslechly V. C. A. poprvé ohledně obvinění vznesených proti němu stěžovatelkou v srpnu 2018, tedy více než rok a osm měsíců poté, co stěžovatelka podala trestní oznámení ...

140. Zdá se, že během této doby se vnitrostátní orgány pokusily získat další výpovědi ohledně okolností případu pouze od stěžovatelky ... Nepřijaly žádná opatření zaměřená na bezodkladné shromáždění a zajištění jakýchkoli dalších důkazů týkajících se případu, ačkoli některé z těchto důkazů, které byly dostupné online nebo v počítačích osob, jejichž totožnost bylo možné snadno zjistit, mohly být ztraceny, což (jak uznalo státní zastupitelství) by ovlivnilo účinnost a rychlost vyšetřování ... Rovněž zjevně nepřijaly žádná opatření, která by byla schopna stěžovatelku ochránit před jakýmkoli dalším možným špatným zacházením ze strany V. C. A. nebo která by jej zmírnila, a to navzdory skutečnosti, že stěžovatelka ve svém prvotním trestním oznámení výslovně uvedla, že ji V. C. A. kontaktoval a informoval ji, že nemá v úmyslu své chování ukončit ... Skutečnost, že V. C. A. nakonec svou hrozbu splnil a ve svém chování pokračoval – i poté, co stěžovatelka proti němu podala své prvotní trestní oznámení ... – pouze potvrdila a zdůraznila nutnost přijetí takových opatření.

141. Vláda poukázala na vyhýbavý přístup stěžovatelky k výzvám vyšetřovatelů, aby během řízení ve věci podala výpověď, jako možné vysvětlení postupu vnitrostátních orgánů ... Soud však není přesvědčen, že postup vnitrostátních orgánů v počáteční fázi vyšetřování lze vysvětlit údajným vyhýbavým chováním stěžovatelky nebo že by ona byla odpovědná za jejich nečinnost, a to z následujících důvodů.

142. Okresní soud shledal, že jednání stěžovatelky lze vysvětlit faktory, které nemohla ovlivnit, jako jsou úzkost, možná emoční nestabilita a neustálé obtěžování velkým počtem telefonátů a zpráv od neznámých osob vyhledávajících sexuální služby, a že jí proto nelze toto jednání klást za vinu ... Kromě toho sama stěžovatelka poukázala na údajné výroky a opatření vyšetřovatele odpovědného za její případ, které podle jejího názoru měly za cíl vyvolat v ní pochybnosti o sobě samé nebo ji přimět k tomu, aby stáhla trestní oznámení, které podala proti V. C. A. ... Tvrzení stěžovatelky byla zopakována ve zveřejněném článku týkajícím se jejího

případu ... Výše uvedená tvrzení týkající se jednání a výroků dotyčného vyšetřovatele odrážejí vzorec, který se zdá být opakující se v případech násilí mezi intimními partnery a který vyvolává obavy o účinnost mechanismu ochrany poskytovaného obětem takových činů ... Prostředky uplatněné před vnitrostátními orgány (jak stěžovatelkou, tak členem Parlamentu) ohledně údajných výroků a opatření vyšetřovatele však nepřinesly žádné hmatatelné výsledky. V této souvislosti Soud poukazuje na to, že vláda jej neinformovala o výsledcích údajného disciplinárního řízení vedeného proti I. T. A. ani o podrobnostech, které vedly vnitrostátní orgány k zamítnutí stížnosti stěžovatelky v tomto ohledu ...

143. Soud rovněž poukazuje na to, že i poté, co vyšetřovatelé vyslechli stěžovatelku a V. C. A. dne 22. 8. 2018, vnitrostátní orgány zůstaly v přístupu k vyšetřování případu pasivní, a to i přesto, že stěžovatelka jasně vyjádřila úmysl se svým případem dále zabývat a V. C. A. se přiznal ke spáchání většiny činů, z nichž byl obviněn ...

144. Následně byl případ postoupen z BPS 8 na SIC ve zjevné snaze oživit vyšetřování ... Soud si však nemůže nevšimnout, že k tomuto postoupení došlo teprve poté, co byl případ stěžovatelky a údajné pochybení orgánů při vyšetřování jejího případu zveřejněn v tisku a vyvolal veřejný protest ... Kromě toho byl tento krok vyvolán úvahami, které vedly k vážným pochybnostem o účinnosti a důkladnosti dosavadního vyšetřování jejího případu, vzhledem k tomu, že nejméně od 4. 5. 2017 vnitrostátní orgány jasně věděly nebo měly vědět, že BPS 8 není orgánem příslušným k vyšetřování tvrzení stěžovatelky týkajících se V. C. A. ...

145. Soud poukazuje na to, že vnitrostátní orgány zahájily trestní stíhání proti osobě V. C. A. pro trestný čin narušení soukromého života teprve dne 8. 4. 2019, tedy více než dva roky a pět měsíců poté, co stěžovatelka podala trestní oznámení, a více než sedm měsíců poté, co V. C. A. přiznal, že se dopustil činů, z nichž byl obviňován ... Kromě toho se vnitrostátní orgány rozhodly rozšířit trestní vyšetřování o trestný čin počítačového padělání teprve poté, co je o to stěžovatelka opakovaně požádala, a téměř sedm měsíců poté, co V. C. A. přiznal, že k šíření fotografií stěžovatelky použil několik falešných účtů na Facebooku ... Soud poznamenává, že v případě trestného činu počítačového padělání mohly vnitrostátní orgány zahájit vyšetřování z vlastního podnětu – nemusely čekat, až stěžovatelka podá k tomuto podnět ... Je třeba poznamenat, že dne 27. 11. 2019 okresní soud uznal, že dosavadní vyšetřování případu stěžovatelky bylo z důvodů, které jí nelze přičítat, nadměrně dlouhé. Rovněž nařídil státnímu zastupitelství, aby jeho dokončení urychlilo ...

146. I za předpokladu, že státní zastupitelství vyhovělo výše uvedenému příkazu k urychlení vyšetřování, Soud poukazuje na to, že trestní stíhání trestného činu narušení soukromého života uzavřelo z důvodů, které byly kontroverzní vzhledem k nejednotné vnitrostátní praxi při výkladu čl. 226 trestního zákoníku v té době ... Kromě toho upustilo od vyšetřování trestného činu počítačového padělání z důvodů, které byly zpochybněny okresním soudem, který je považoval za částečně „nesrozumitelné“. Soud zdůraznil, že předmětné důvody nepředstavovaly objektivní odůvodnění, na nichž by státní zastupitelství mohlo založit své posouzení, zda má být od trestního stíhání upuštěno ... Konečně bylo zastaveno vyšetřování trestných činů obtěžování a vyhrožování, protože trestní stíhání těchto trestných činů bylo promlčeno.

147. V celkovém kontextu způsobu, jakým vnitrostátní orgány vedly vyšetřování ve věci stěžovatelky, vyvolávají výše uvedené závěry okresního soudu vážné obavy a poukazují na i) nedostatek nestrannosti ze strany státního zastupitelství při projednávání věci stěžovatelky ... ii) nepřijatelné pohrdání ze strany státního zastupitelství, které mělo ponižující

a „reviktimizující“ účinek na oběti, které byly zapojeny do vztahů, které státní zastupitelství považovalo za „zaměřené na zvýšenou sexualitu“ na základě fotografií obětí v údajně „neslušných pózách“, které tyto oběti zaslaly svým intimním partnerům ... a iii) zjevnou absenci (nebo nedostatečnou kvalitu) školení zaměřeného na potřeby obětí takových činů a prevenci „reviktimizace“, které je žalovaný stát povinen poskytovat těm svým odborným pracovníkům, kteří se zabývají oběťmi násilí mezi muži a ženami, v souladu se svými mezinárodními závazky ...

148. Soud proto sdílí názor okresního soudu, že výše uvedené argumenty a úvahy předložené státním zastupitelstvím ... nebyly pro účely posouzení ukončení trestního stíhání ve vztahu k V. C. A. relevantní ani užitečné (otázka, kterou bylo možné posoudit na základě objektivních skutečností a výsledků řízení zahájeného stěžovatelkou proti V. C. A.), a ani rozhodující pro rozhodnutí ve věci (viz *mutatis mutandis* rozsudek ze dne 27. 5. 2021, J. L. proti Itálii, č. 5671/16, bod 137, s dalšími odkazy).

149. Soud opakuje, že schopnost vyšetřování založit své závěry na důkladné, objektivní a nestranné analýze všech relevantních prvků případu je jedním ze vzájemně souvisejících parametrů, které – ve svém souhrnu – umožňují Soudu posoudit míru účinnosti vyšetřování, a tedy i dodržování procesních povinností, které orgánům ukládá mimo jiné čl. 8 Úmluvy (viz rozsudek velkého senátu ze dne 25. 6. 2020, S. M. proti Chorvatsku, č. 60561/14, body 312–320, v souvislosti s čl. 4 Úmluvy; rozsudek ze dne 9. 2. 2021, N. Ç. proti Turecku, č. 40591/11, bod 97, v souvislosti s čl. 2 a 3 Úmluvy; a J. L. proti Itálii, cit. výše, bod 124).

150. Okresní soud potvrdil rozhodnutí státního zastupitelství ohledně trestného činu narušení soukromého života, aniž by se výslovně vyjádřil k argumentům stěžovatelky, že bylo protiprávní, a zejména k tomu, že vnitrostátní praxe týkající se výkladu čl. 226 trestního zákoníku v tomto ohledu byla nejednotná ... Zároveň zrušil rozhodnutí státního zastupitelství ve vztahu k trestnému činu počítačového padělání a nařídil mu, aby ve vyšetřování tohoto trestného činu pokračovalo. Státní zastupitelství však odmítlo postupovat podle pokynů soudu z důvodů, které vnitrostátní soudy nejenže v podstatě shledaly protiprávními ... ale které Soud rovněž považuje za překvapivé, vzhledem k tomu, že v lednu 2022 mohlo být vyšetřování uzavřeno pouze z důvodu, že promlčecí lhůta pro daný trestný čin uplynula v listopadu 2021 ... Soud shledává rozhodnutí státního zastupitelství zvláště znepokojivým, jelikož signalizuje zjevnou neochotu řídit se pokyny soudu, a to i přesto, že – jak zdůraznil okresní soud – bylo k tomu ze zákona povinno.

151. Soud rovněž poukazuje na to, že i když se okresní soud zřejmě ztotožnil s názorem stěžovatelky, že vyšetřování mělo být zahájeno znovu ... nemohl tak již učinit, protože promlčecí lhůta pro trestný čin počítačového padělání, podobně jako v případě vyšetřování trestných činů obtěžování a vyhrožování ... již uplynula.

152. Není pochyb o tom, že vnitrostátní orgány si byly nebo měly být od samého počátku řízení plně vědomy konkrétního data, ke kterému mohla uplynout promlčecí lhůta pro každý z vyšetřovaných trestných činů, vzhledem k tomu, že neexistovalo žádné zjevné možné nedorozumění ohledně dotčených dat z důvodů souvisejících například se změnami příslušné vnitrostátní právní úpravy ... nebo judikatury. Přesto nesplnily svou inherentní povinnost provést vyšetřování, které by bylo ukončeno před uplynutím příslušných promlčecích lhůt.

153. Vláda neuvedla žádné přesvědčivé důkazy o tom, že by se stěžovatelka jakýmkoli způsobem zasloužila o uplynutí promlčecí lhůty, vzhledem k tomu, že vyšetřovatelům

předložila všechny relevantní informace a důkazy o činech V. C. A. dostatečně brzy v řízení, aby měli dostatek času na vyšetření a právní kvalifikaci jeho činů a jeho postavení před soud.

154. Soud se domnívá, že výše uvedené selhání vnitrostátních orgánů (viz bod 152 *in fine*) a jeho důsledky vyvolávají další pochybnosti o jejich schopnosti a ochotě provést v případě stěžovatelky rychlé a důkladné vyšetřování, které bylo nezbytné pro zachování důvěry veřejnosti v dodržování zásad právního státu z jejich strany a pro zabránění jakémukoli dojmu tolerování nebo existence tajné dohody o protiprávním jednání.

155. Soud bere na vědomí argument vlády, že vnitrostátní orgány splnily svou povinnost provést účinné vyšetřování, jelikož uložily V. C. A. přiměřené sankce, které byly z trestněprávního hlediska schopny poskytnout stěžovateli spravedlivou náhradu za utrpěnou újmu ... Soud však poznamenává, že okresní soud shledal, že důvody, které státní zastupitelství uvedlo pro své rozhodnutí uložit dotčené sankce, (i) nezohledňovaly veřejné zájmy, které byly v sázce, a (ii) ignorovaly vysoce nebezpečnou povahu jednání V. C. A. a vážnou psychickou újmu, kterou stěžovatelka utrpěla ...

156. Soud proto nemůže přijmout výše uvedený argument vlády. Podle něj jsou důvody uvedené okresním soudem spolu s výsledkem vyšetřování případu stěžovatelky dostatečné k tomu, aby vyvolaly pochybnosti o schopnosti právního aparátu vnitrostátních orgánů vyvolat dostatečně odrazující účinky, které by chránily oběti, jako je stěžovatelka, před takovými činy, které pachatelům umožňují uniknout odpovědnosti [viz rozsudek Volodina (č. 2), cit. výše, bod 67].

157. Výše uvedené důvody, včetně zjištění uvedených v bodech 147–154 výše, jsou pro Soud dostatečné ke konstatování závěru, že vnitrostátní orgány neprovedly účinné vyšetřování tvrzení stěžovatelky týkajících se konkrétních činů jejího bývalého intimního partnera.

(iii) Závěr

158. Soud shrnul, že shledává nedostatečný trestněprávní rámec zavedený vnitrostátními orgány (který neposkytoval ochranu před konkrétními činy online násilí, jehož byla stěžovatelka obětí) a způsob, jakým se vnitrostátní orgány vypořádaly s případem stěžovatelky (charakterizovaný zejména neochotou provést rychlé a důkladné vyšetřování, které by mělo odrazující účinek), za nesplnění jejich pozitivních závazků plynoucích z čl. 8 Úmluvy.

159. Došlo tedy k porušení čl. 8 Úmluvy.

III. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 14 VE SPOJENÍ S ČL. 8 ÚMLUVY

160. Stěžovatelka napadla odůvodnění rozhodnutí státního zastupitelství ze dne 10. 6. 2020 o upuštění od trestního stíhání V. C. A. za trestný čin počítačového padělání ... S ohledem na svou pravomoc posoudit právní kvalifikaci skutkových okolností případu (viz bod 100 výše) Soud shledal, že výše uvedené námitky obsahují tvrzení o nerovném zacházení na základě pohlaví, a proto je třeba je posoudit podle čl. 14 Úmluvy ve spojení s čl. 8. Článek 14 Úmluvy zní:

„Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“

(...)

C. Posouzení Soudu

164. Soud poukazuje na to, že tvrzení uvedená v této části jsou úzce spojena s námitkami stěžovatelky podle čl. 8 Úmluvy (viz body 99–100 výše). S ohledem na své závěry týkající se čl. 8 (viz body 138–156 výše) se Soud domnívá, že není nutné samostatně přezkoumávat přípustnost a provést věcné posouzení těchto tvrzení z hlediska čl. 14 ve spojení s čl. 8 (viz mimo jiné J. L. proti Itálii, cit. výše, bod 147).

(...)

VÝROK

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ:

1. *Prohlašuje* stížnost podle čl. 8 Úmluvy za přijatelnou;
2. *Rozhoduje*, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy;
3. *Rozhoduje*, že není třeba samostatně přezkoumávat přípustnost a provést věcné posouzení stížnosti podle čl. 14 ve spojení s čl. 8 Úmluvy;

(...)

(Zpracovala Mgr. Jana Zápotocká)